

שכבה צעירה

פעילות בנושא – אומץ ומנהיגות

גיל: שכבה צעירה

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חוץ

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: ב. כוס פטל, לימון, מטאטא. ג. נספח א' ד, נספח ה', כלי כתיבה

פתיחה:

א. כעת נשחק כמה משחקים ויש רק חניך אחד, בכל פעם, שיקבל מאיתנו את תפקיד המנהיג מה שאומר שהוא זה המחליט מה עושים.
1. 'מצא את המנהיג': מישהו יוצא החוצה, הקבוצה בוחרת לה מישהו שהולך להיות המנהיג ושאר הקבוצה תעשה את התנועות שהוא עושה. המנהיג חייב לשנות תנועה כל 30 שניות לפחות. החניך שיצא החוצה עומד במרכז המעגל וצריך לנחש מיהו המנהיג עם שלושה ניחושים בלבד.

2. 'רב חובל אפשר לעבור?': כל הקבוצה עומדת בשורה בקצה אחד וחניך אחד נבחר עומד בקצה השני. החניכים צועקים לו: "רב חובל אפשר לעבור?" והחניך עונה להם "כן אבל רק כמו ____" בכל פעם הוא מחליט על צורה אחרת שבה עליהם ללכת למשל: כמו קופים, כמו הליכת ירח וכו'. כאשר הם מתקדמים לכיוונו עליו לתפוס אותם. מי שנתפס הופך להיות רב החובל.

גוף:

ב. למי יש אומץ? שאלו את החניכים:

למי יש אומץ לשתות חצי כוס סירופ פטל?

למי יש אומץ לשתות לימון סחוט בלי לעשות פרצוף?

למי יש אומץ ליפול אחורה כשחבר יתפוס אותו?

למי יש אומץ להסתובב עשרים פעם עם מטאטא ואז לקפוץ מעליו.

מי שאמר שהוא יכול לעמוד במשימה - לעמוד במשימה.

ג. פזרו על הרצפה תמונות (נספח א') של כל מיני אנשים, על הקבוצה לסדר את התמונות על ציר מ'הכי אמיץ' ל'הכי פחות אמיץ'.

1. שאלו: איך ידעתם מי הכי אמיץ? לפי מה החלטתם?

ד. הראו לחניכים משפטים קצרים המתארים סיטואציות אופייניות לילדים (נספח ב') והם צריכים להגיד בהצבעה מי מהילדים הוא אמיץ ומי לא.

אומץ הוא היכולת של אדם לעשות מעשה הדורש ממנו ללכת בעקבות אמונתיו גם אם

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

למעשה זה יש מחירים - הוא מוכן, לדוגמא, לשלם את המחיר שאולי לא יקבלו אותו או שהוא לא יצליח להשיג את מבוקשו ויצטרך לוותר על כל מני דברים. כך או כך הוא מספיק אמיץ בכדי ללכת בעקבות האמת שלו. חשוב לציין כי מעשה אמיץ לא נועד לפגוע באנשים או להשפיל אותם אלא לעשות טוב ליחיד ולחברה .

ה. אמרו: במשחק הבא, כל אחד מכם הוא הגיבור של הסיפור והוא מחליט מה קורה בו. "אני הגיבור": תלו על קירות החדר את הכרטיסיות השונות (נספח ג'). הסבירו לחניכים שעליהם להתחיל מכרטיסייה מס' 1 וממנה להתקדם לכרטיסייה הבאה לפי מה שבחרו לעשות.

אחרי שהחניכים מסיימים, עברו איתם על כל דילמה ושאלו מה הם בחרו, בהצבעה.

סיום:

ו. סיכום: מנהיג הוא אדם הפועל לפי מה שלדעתו יהיה טוב לכולם ומתעקש על מה שנכון בעיניו. כדי להיות מנהיג דרוש אומץ - הכוונה באומץ היא המאמץ לעשות את מה שנכון בעיניך. כל אחד יכול להיות מנהיג אם ירצה ויבחר בכך.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

נספחים:

נספח א' תמונות:

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

נספח ב'

סיטואציות המתארות מעשי אומץ/ פחדנות של ילדים:

- ☐ אמיר וירדן הם חברים ממש טובים, לפני כמה ימים הם עברו ברחוב וראו כלב נובח. ירדן פחד מאוד, אמיר רצה להראות לירדן שהוא לא פוחד מהכלב ולכן התגרה בכלב עם מקל.
- ☐ בר ראתה שחבורה של ילדים משכבה ח' מאיימים ורודפים אחרי ערן מכיתה ה' 2, היא הלכה מהר ואמרה למורה שהילדים הולכים לתקוף את ערן למרות שיתכן ויאמרו עליה שהיא מלשנית.
- ☐ צליל עזבה את שיעורי הבלט כדי לשחק כדורגל למרות שכולם צוחקים עליה ואומרים שזה משחק לבנים.
- ☐ יובל לא מפחד מכלום, הוא מטפס על הסל שבמגרש הכדורסל ועומד על הטבעת למרות שזה מאוד מסוכן, אבל כולם תמיד מבקשים שיעשה את זה שוב.
- ☐ איתי ודניאל הלכו למכולת. דניאל גילה שאין לו מספיק כסף לקרמבו, אז כשהמוכר לא הסתכל הוא שם את הקרמבו בכיס ויצא. איתי אמר לו כל הכבוד, הרווחת.
- ☐ איתי ודניאל הלכו למכולת. איתי ראה שדניאל עומד לגנוב קרמבו כי אין לו מספיק כסף, אז הוא הלווה לו כסף לקרמבו כדי שלא יגנוב.
- ☐ אהוד משתתף בחוג ג'ודו. בסוף האימון כל החברים מהחוג התעללו בחתול רחוב שראו. אהוד שמגדל בביתו חתול ואוהב בעלי חיים רצה להגיד להם להפסיק, אבל פחד. לאחר מספר דקות שראה שהחברים לא מפסיקים הוא אמר להם להפסיק והגן על החתול.
- ☐ בזמן שמנהלת בית הספר דיברה מול כל הכיתה תום עמד מאחוריה כשלא שמה לב ועשה לה קרניים - כל הכיתה צחקה.
- ☐ בטקס ראש השנה בבית הספר שירה הקריאה בפני כל בית הספר שיר שכתבה לכבוד השנה החדשה.
- ☐ אורן החליט שמעניין ללמוד לנגן על חליל צד למרות שכל הבנים שהלכו ללמוד לנגן לומדים תופים או גיטרה.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – דיוקן עצמי

גיל: שכבה צעירה

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד:

פתיחה:

א. חלקו לכל ילד דף (נספח א'), על כל חניך להלביש את הדמות, לצייר תווי פנים וכו', היתן גם לתת שם לדמות.

גוף:

ב. מסביב לדמות, ישנן שאלות רבות, על כל חניך למלא על פי רצונו, מה היה רוצה שיהיה לדמות, מומלץ תכונות אישיות.

ג. חלקו את הקבוצה ל 4 קבוצות בהן יערכו הכרות החניכים עם דמויות חבריהם: ד. בקשו מכל

חניך לרשום על גב הדף 5 דברים שהוא אוהב בדמת ו 5 דברים שהוא אוהב בעצמו.

ד. בסיום הפעולה דברו עם החניכים כי כל אחד שונה וזה מה שחשוב, כי אם כל המנהיגים יהיו ויתנהגו

אותו הדבר אז לא יהיה גיוון-מנהיג אמיתי וחזק יראה לקבוצ שלו שהוא מאמין בעצמו –ברגע שהוא

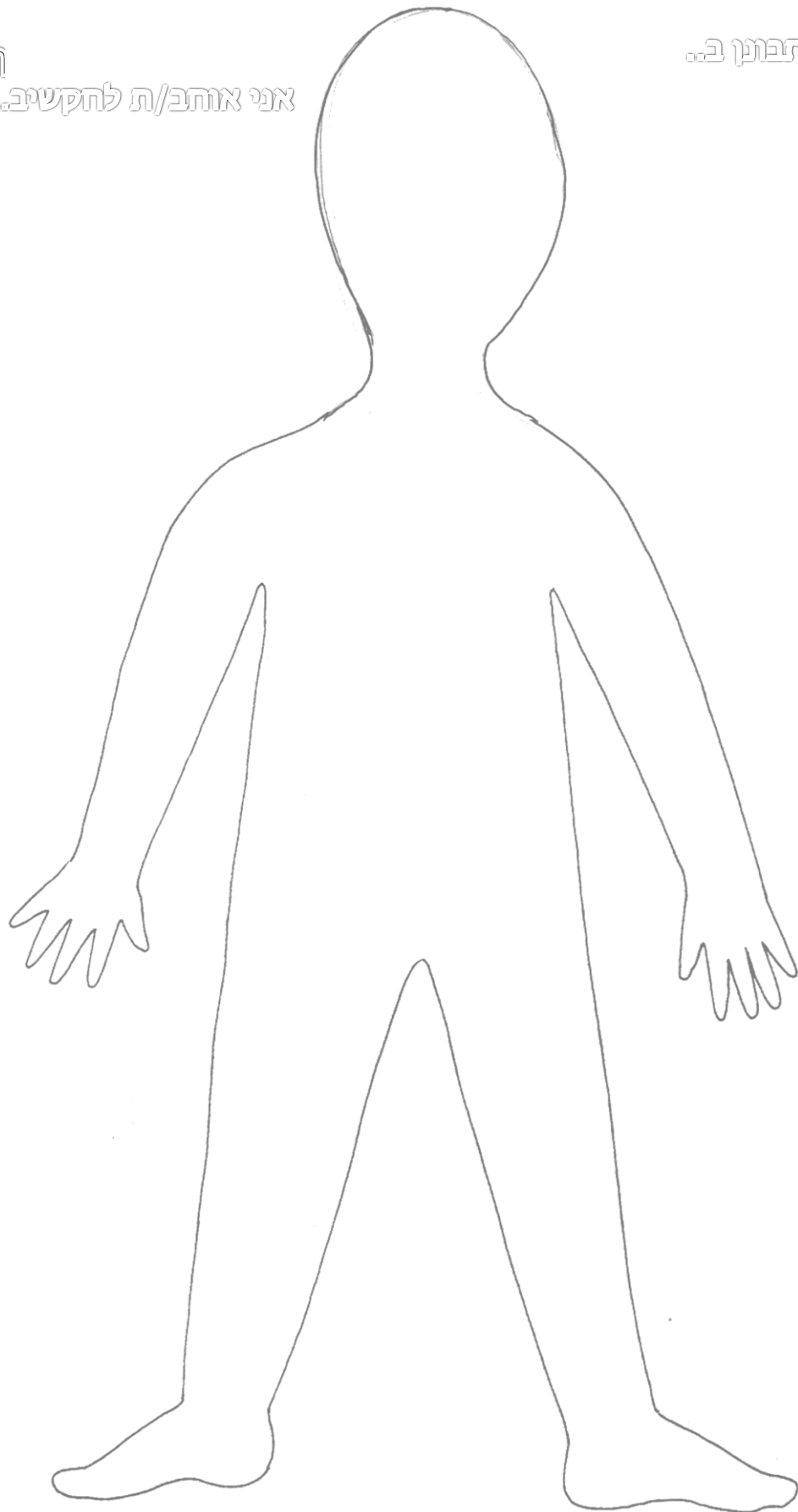
מאמין בעצמו-הקבוצה תאמין בו.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר
מחלקת הדרכה ארצית

ות לי
אני אוהב/ת להקשיב..

אני אוהב/ת להתפונן ב..

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

משמח אותי כש...

לא נעים לי לשמוע...

מעצבן אותי ש...

אני נחנה/ת לדבר עם...

אני עצוב/ה כש...

אני נחנה/ת לעשות...

דברים שאני אוחפת לאכול...

מקומות שאני אוחב/ת ללכת

אני רצ/ה ל...

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – תעודת זהות אישית, מי אני כמנהיג של עצמי?

גיל: שכבה צעירה

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: ,שדכן, קטעי שירים, עיתונים, דפים צבעוניים, מספריים, דבק, כלי כתיבה, דפים חלקים, ניילונים.

פתיחה:

א. תעודת הזהות אותה אנחנו נושאים עימנו לכל מקום מאפשרת זיהוי חיצוני ופרטים אישיים שלנו, בפעילות זו ניצור תעודת תזהות המשפקת את האישיות שלנו.

גוף :

ב. על שולחן יהיו מפוזרים כל החומרים.

על כל חניך להכין לעצמו חוברת זהות :

1. דברים שאני אוהב

2. תכונות אופי שלי

3. מה אני רוצה להיות

4. איפה אני אוהב לטייל

5. מי הם האנשים הקרובים אליי

6. אילו תכונות מנהיגות אני רואה בעצמי

ג. החניך יעצב את החוברת על פי הצבעים אותם הוא אוהב, בסדר שהוא אוהב ויעצב את השער של תעודת הזהות הבסיסית שלו על שמינית בריסטול.

ד. הביאו לכל חניך מעטפה ודף-בקשו מהם לכתוב מכתב לעצמם-מכתב שישמר להם והם יפתחו אותו בעוד מספר שנים-במכתב בקשו מהם לכתוב משהו שהם יודעים שישמח אותם, מה הם אוהבים בעצמם, מה חשוב להם שישמר גם כשהם כבר גדולים יותר ועוד.
* כל חניך יסגור את המעטפה וישדך לעמוד האחרון של תעודת הזהות שלו

סיום:

ה. במידה ויש חניכים המעוניינים להציג בפני הקבוצה את תעודת הזהות שלהם.
סכמו עם הקבוצה, האם הם הכירו בעצמם דברים חדשים? איך היה לכתוב מכתב לעצמי?
הסבירו לחניכים כי חשוב תמיד להיות קודם כל המנהיגים של עצמם-על מנת שיצליחו להוביל את עצמם למקומות וליעדים אותם הם מציבים לעצמם, לאחר שיהיו בטוחים בעצמם יוכלו להנהיג קבוצה בצורה הטובה ביותר.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – ערב מנהיגים

גיל: שכבה צעירה

מספר חניכים: 30-6

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: א.סדרו את החדר עם דמויות מנהיגים, טקסטים ב.חב"2/2 טופי 2. פתקי רמזים בשני צבעים 3.דלי 5.2 סרטים לכיסוי עיניים.

פתיחה:

א. בערב זה כל חניך יגיע עם מנהיג מהבית-כלומר עליהם לחשוב בבית על מנהיג שהם אוהבים. ולהביא איתם תלבושת המאפיינים אותו (המנהיג יכול להיות אדם מוכר, יכול להיות בן משפחה, מכר וכיוצא בזה) במהלך הערב על החניכים להתנהג כמו המנהיג שלהם, אך לא לספר לנו מה שמו.

גוף:

ב. נבקש מהחניכים להתחלק ל3 קבוצות :

1. חניכים שהמנהיג שלהם הוא דמות מוכרת
2. חניכים שהמנהיג שלהם הוא משהו מהמשפחה/מכר (במידה ואין מספיק-חלקו כרצונכם)

הקבוצות יעברו מספר משימות שיוכיחו את כושר המנהיגות שלהן: כל משימה שיצליחו – יקבלו טופי אין לאכול אותו!

1. עליהם לכתוב כמה שיותר שמות של מנהיגים ישראליים .
2. ברחבי החדר מוחבאות סוכריות טופי לקבוצה 1 טופי ורוד לקבוצה 2 טופי כתום. בכל פעם שימצאו טופי יקבלו את הרמז לטופי הבא (הכינו רמזים בהתאם למיקומים בסניפכם).
3. קליעה לסל-העמידו את החניכים בטור – כך שהראשון יהיה מקבוצה מספר 1, השני מקבוצה מספר 2, השלישי מקבוצה מספר 1 וכן הלאה..
- במרחק של 5 מ' יהיה דלי-במידה והצליחו לקלוע לדלי, עליהם לתת משימה לקבוצה השנייה). מנהיגותם נמדדת ביכולת לעודד האחד את השני, תמיכה)
4. פנטומימה: בכל פעם קבוצה תשלח נציג-עליו להציג בפנטומימה את המנהיג שכתוב לו בפתק . לכל קבוצה 10 ניחושים .
5. כל קבוצה שולחת שני נציגים, נציג אחד יהיה עם עיניים קשורות והשני עם עיניים פקוחות . על החניך עם העיניים הקשורות לזרוק טופי לכיוון חברו (רק חברי הקבוצה יכולים לכוון אותו), על הנציג עם העיניים הפקוחות לתפוס את הטופי בעזרת הפה. בכל פעם החליפו זוגות, לכל זוג יש 2 דקות על השעון.

סיום

ג. מי אני ? כל חניך בתורו ינקוב ב5 תכונות של המנהיג שלו- על הקבוצה לנחש מי המנהיג

לאחר מכן העלו דיון-כמה בחרו במנהיגים מוכרים ? כמה בחרו במכרים ? האם זה משנה אם המנהיג מוכר לכולם ? האם זה הופך אותו למנהיג פחות מוצלח ? אילו תכונות רוב חברי הקבוצה אמרו שהם אוהבים במנהיג ? האם אתם מתנהלים כמו המנהיג שלכם ?

שכבת ביינים

פעילות בנושא – אומץ ומנהיגות

גיל: שכבת ביינים

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חוץ

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: ב. כוס פטל, לימון, מטאטא. נספח א' ד, נספח ה', כלי כתיבה

פתיחה:

א. כעת נשחק כמה משחקים ויש רק חניך אחד, בכל פעם, שיקבל מאיתנו את תפקיד המנהיג מה שאומר שהוא זה המחליט מה עושים.
1. 'מצא את המנהיג': מישהו יוצא החוצה, הקבוצה בוחרת לה מישהו שהולך להיות המנהיג ושאר הקבוצה תעשה את התנועות שהוא עושה. המנהיג חייב לשנות תנועה כל 30 שניות לפחות. החניך שיצא החוצה עומד במרכז המעגל וצריך לנחש מיהו המנהיג עם שלושה ניחושים בלבד.

2. 'רב חובל אפשר לעבור?': כל הקבוצה עומדת בשורה בקצה אחד וחניך אחד נבחר עומד בקצה השני. החניכים צועקים לו: "רב חובל אפשר לעבור?" והחניך עונה להם "כן אבל רק כמו ____" בכל פעם הוא מחליט על צורה אחרת שבה עליהם ללכת למשל: כמו קופים, כמו הליכת ירח וכו'. כאשר הם מתקדמים לכיוונו עליו לתפוס אותם. מי שנתפס הופך להיות רב החובל.

גוף:

ב. למי יש אומץ? שאלו את החניכים:

למי יש אומץ לשתות חצי כוס סירופ פטל?

למי יש אומץ לשתות לימון סחוט בלי לעשות פרצוף?

למי יש אומץ ליפול אחורה כשחבר יתפוס אותו?

למי יש אומץ להסתובב עשרים פעם עם מטאטא ואז לקפוץ מעליו.

מי שאמר שהוא יכול לעמוד במשימה - לעמוד במשימה.

ג. פזרו על הרצפה תמונות (נספח א') של כל מיני אנשים, על הקבוצה לסדר את התמונות על ציר מ'הכי אמיץ' ל'הכי פחות אמיץ'.

2. שאלו: איך ידעתם מי הכי אמיץ? לפי מה החלטתם?

ד. הראו לחניכים משפטים קצרים המתארים סיטואציות אופייניות לילדים (נספח ב') והם צריכים להגיד בהצבעה מי מהילדים הוא אמיץ ומי לא.

אומץ הוא היכולת של אדם לעשות מעשה הדורש ממנו ללכת בעקבות אמונתיו גם אם

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

למעשה זה יש מחירים - הוא מוכן, לדוגמא, לשלם את המחיר שאולי לא יקבלו אותו או שהוא לא יצליח להשיג את מבוקשו ויצטרך לוותר על כל מני דברים. כך או כך הוא מספיק אמיץ בכדי ללכת בעקבות האמת שלו. חשוב לציין כי מעשה אמיץ לא נועד לפגוע באנשים או להשפיל אותם אלא לעשות טוב ליחיד ולחברה .

ה. אמרו: במשחק הבא, כל אחד מכם הוא הגיבור של הסיפור והוא מחליט מה קורה בו. "אני הגיבור": תלו על קירות החדר את הכרטיסיות השונות (נספח ג'). הסבירו לחניכים שעליהם להתחיל מכרטיסייה מס' 1 וממנה להתקדם לכרטיסייה הבאה לפי מה שבחרו לעשות.

אחרי שהחניכים מסיימים, עברו איתם על כל דילמה ושאלו מה הם בחרו, בהצבעה.

סיום:

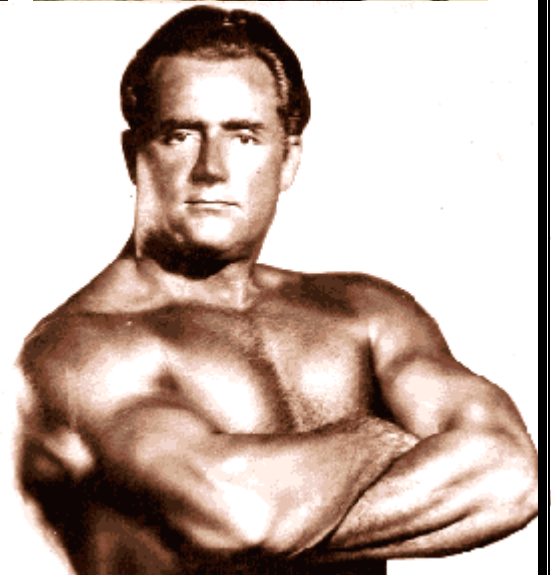
ו. סיכום: מנהיג הוא אדם הפועל לפי מה שלדעתו יהיה טוב לכולם ומתעקש על מה שנכון בעיניו. כדי להיות מנהיג דרוש אומץ - הכוונה באומץ היא המאמץ לעשות את מה שנכון בעיניך. כל אחד יכול להיות מנהיג אם ירצה ויבחר בכך.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

נספחים:

נספח א' תמונות:

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

נספח ב'

סיטואציות המתארות מעשי אומץ/ פחדנות של ילדים:

- ☐ אמיר וירדן הם חברים ממש טובים, לפני כמה ימים הם עברו ברחוב וראו כלב נובח. ירדן פחד מאוד, אמיר רצה להראות לירדן שהוא לא פוחד מהכלב ולכן התגרה בכלב עם מקל.
- ☐ בר ראתה שחבורה של ילדים משכבה ח' מאיימים ורודפים אחרי ערן מכיתה ה' 2, היא הלכה מהר ואמרה למורה שהילדים הולכים לתקוף את ערן למרות שיתכן ויאמרו עליה שהיא מלשנית.
- ☐ צליל עזבה את שיעורי הבלט כדי לשחק כדורגל למרות שכולם צוחקים עליה ואומרים שזה משחק לבנים.
- ☐ יובל לא מפחד מכלום, הוא מטפס על הסל שבמגרש הכדורסל ועומד על הטבעת למרות שזה מאוד מסוכן, אבל כולם תמיד מבקשים שיעשה את זה שוב.
- ☐ איתי ודניאל הלכו למכולת. דניאל גילה שאין לו מספיק כסף לקרמבו, אז כשהמוכר לא הסתכל הוא שם את הקרמבו בכיס ויצא. איתי אמר לו כל הכבוד, הרווחת.
- ☐ איתי ודניאל הלכו למכולת. איתי ראה שדניאל עומד לגנוב קרמבו כי אין לו מספיק כסף, אז הוא הלווה לו כסף לקרמבו כדי שלא יגנוב.
- ☐ אהוד משתתף בחוג ג'ודו. בסוף האימון כל החברים מהחוג התעללו בחתול רחוב שראו. אהוד שמגדל בביתו חתול ואוהב בעלי חיים רצה להגיד להם להפסיק, אבל פחד. לאחר מספר דקות שראה שהחברים לא מפסיקים הוא אמר להם להפסיק והגן על החתול.
- ☐ בזמן שמנהלת בית הספר דיברה מול כל הכיתה תום עמד מאחוריה כשלא שמה לב ועשה לה קרניים - כל הכיתה צחקה.
- ☐ בטקס ראש השנה בבית הספר שירה הקריאה בפני כל בית הספר שיר שכתבה לכבוד השנה החדשה.
- ☐ אורן החליט שמעניין ללמוד לנגן על חליל צד למרות שכל הבנים שהלכו ללמוד לנגן לומדים תופים או גיטרה.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – אי בודד

גיל: שכבת ביניים

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: בריסטול, כלי כתיבה, דפים..

פתיחה:

א. המדריך מבקש מחברי הקבוצה לדמיין שהם מצאו את עצמם פתאום על אי בודד –

"המטוס שבו היית התרסק, ואתה השורד היחיד שנשאר. אתה לבד, ואין לך שום ציוד". המדריך רושם על הבריסטול 10 פריטים:

1. תרנגול
2. מיטה
3. גפרורים
4. תרופות
5. נייר ועט
6. חבל
7. פנס
8. גרזן
9. ערכת דייג
10. סככה

הוא מחלק לחניכים דפים, ומבקש מהם לבנות טבלה עם 3 עמודות. לעמודה הראשונה הוא מבקש לתת כותרת "אישי", ולא מגלה להם את הכותרות של שאר העמודות.

גוף :

ב. המדריך שואל את החניכים איזה מהפריטים שרשומים על הבריסטול הם היו לוקחים איתם לאי הבודד? מה הכי חשוב? הוא מבקש מהחניכים לרשום בעמודה הראשונה את כל 10 החפצים לפי סדר חשיבותם ולרשום ליד כל חפץ את מספרו. הוא מדגיש שחשוב שהם לא יירשמו סתם אלא יקדישו לזה מחשבה.

ג. לאחר שכולם מסיימים לרשום, המדריך נותן להם בריסטול וטוש, מקציב זמן מסוים (למשל 15 דקות) ומבקש מהם להכין רשימה קבוצתית. המדריך צופה בדיון ומנחה אותו לפי הצורך.

ד. לאחר שהקבוצה משלימה את הרשימה, המדריך מבקש מכולם לקחת את הדפים שלהם, לרשום מעל העמודה השנייה "קבוצתי" ולהעתיק לשם את הרשימה הקבוצתית, ולאחר מכן לרשום ליד כל חפץ את מספרו ברשימה האישית, ואז להפחית את המספר הקטן יותר מהמספר הגדול יותר (למשל, אם תרנגולת היא מספר 2 ברשימה האישית שלי ומספר 5 ברשימה הקבוצתית, עושים $5-2=3$, ואם מיטה היא מספר 10 ברשימה האישית שלי ו-8 ברשימה הקבוצתית עושים $10-8=2$). את התוצאה רושמים בעמודה השלישית, ואז מחברים את כל המספרים שבעמודה האחרונה.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

סיום:

ה. המדריך מנתח את הדיון. הוא מתאר את מה שהיה – חלק מחברי הקבוצה היו יותר דומיננטיים וחלק - פחות, יש כאלה שנתנו לחברים שלהם לשכנע אותם והיו מוכנים לוותר, ויש כאלה שהתעקשו על העמדה שלהם, יש כאלה שהיו יותר פעילים בהתחלה ואחר כך התייאשו וכו'.

הוא מסביר לקבוצה שהמספר שיצא להם הוא מדד להשפעתם על הקבוצה. ככל שהמספר קטן יותר, זה אומר שהם הצליחו להשפיע, וככל שהוא גדול יותר, זה אומר שהשפעתם הייתה זניחה, כי הם כנראה לא השתתפו בדיון בצורה פעילה ולא ניסו להתבלט, כי לא היה להם מספיק איכפת, כי הם מוכנים לוותר למען האחר, אך למה זה אמור להיות על חשבונם?

. הוא מסכם ואומר שניתן ללמוד מהפעילות שלכל אחד מאיתנו יש כוח להשפיע, וגם בן אדם בודד יכול להוביל ולחולל שינוי בקבוצה אם הוא מספיק דבק בעמדות שלו ומשמיע אותם בצורה אסרטיבית.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – מנהיגים בחברה הישראלית-הכרות מעמיק וחקר.

גיל: שכבת בינים

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: דפים לבנים, כלי כתיבה, דפים מנחים לעבודת חקר, ביוגרפיות מנהיגים.

פתיחה:

א. מנהיגים מעצבים, על פי תיאוריית המנהיגות המעצבת, הם מנהיגים פורצי דרך המביאים לשינוי משמעותי בחברה. בהיסטוריה של מדינת ישראל, לאורך כל שנותיה, היו מנהיגים שהשפיעו ועיצבו את החברה באמצעות אישיותם ופועלם יוצא הדופן. בפעילות זו יבחנו ויעריכו החניכים, דרך המסגרת של המנהיגות המעצבת, דמויות מנהיגותיות אשר עיצבו את פני החברה בישראל.

גוף:

א. סבב פתיחה: א"ב מנהיגים ישראלים.

1. המשתתפים יתחלקו לקבוצות. מטרת המשתתפים היא למצוא במינימום זמן כמה שיותר מנהיגים ישראלים לפי הא"ב- לפחות מנהיג אחד לכל אות.

2. לאחר 5 דק' המנחה יעצור את הפעילות ויכריז על הקבוצה המנצחת.

3. דיון: אילו מנהיגים עלו? מאילו תחומים? מאילו תקופות?

מה הופך את האנשים הללו למנהיגים? לחזור לדיון ב'מהי מנהיגות' ואבני היסוד המרכיבים את הגדרת המנהיגות, אילו מן המנהיגים שציינתם אתם הכי מעריכים/אוהבים? מדוע?
ב. עקרונות המנהיגות המעצבת

1. בקבוצות של ארבעה, המשתתפים יקבלו משחק הרכבה (ראה נספח 1).

במשחק ההרכבה, המשתתפים יצטרכו להתאים בין הסבר העוסק במאפיין אחד של תיאוריית המנהיגות המעצבת של באס ואבוליו (ראה נספח 2) לבין ציטוטים של מנהיגים מפורסמים הממחישים את אותו מרכיב.

2. לאחר שסיימו להרכיב את הפאזל, יציגו המשתתפים בצורה יצירתית (משחק תפקידים, פרסומת, כרזה) את המרכיבים השונים של התיאוריה על פי ההסבר, כך שכל קבוצה תציג מאפיין אחד מתוך הארבעה (לשיקולו של המנחה). לאחר כל הצגה המנחה יסכם את המרכיב המסוים שהוצג.

על פי באס (1985), מנהיג מעצב הוא מנהיג כריזמטי (גורם למונהגיו ללכת אחריו מתוך הנעה פנימית) חיובי- כלומר, לא יוצר יחסי תלות אלא מעצים ומגדיל את האמונה ביכולותיהם של מונהגיו. על כן, מנהיג זה מצליח לסחוף ולהביא לשינוי מהותי במונהגים ובמציאות החברתית.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

להלן ארבעת המאפיינים המרכזיים של מנהיגות מעצבת על פי התיאוריה:

- חזון והשפעה באמצעותו
- מופת מוסרי והתנהגותי
- הזמנה של המונהגים לחשוב אחרת
- התייחסות אישית למונהגים

ג. מנהיגות ישראלית מעצבת
לאחר תרגיל הפתיחה וההכרות הראשונית עם מנהיגים ישראלים, נכיר מספר מנהיגים נבחרים יותר לעומק. מדובר במנהיגים שונים בהיסטוריה של מדינת ישראל בתחומים שונים. בפעילות זו נבחן: א. האם הם מנהיגים מעצבים? ב. כיצד סגנון המנהיגות שלהם תרם לעיצובה של החברה בישראל? המנהיגים אותם בחרנו להציג הנם מתחומי עיסוק שונים ונתפסים כאנשים שחוללו שינוי/עיצבו את פני החברה. חשוב להכין את המשתתפים ולשאול- האם אמן/סופר יכול להיות מנהיג? אנו פועלים מתוך ההגדרה כי מנהיג הוא אדם בעל מטרה ויש לו השפעה על ציבור מסוים. השפעה זו יכולה ללבוש צורות שונות. חשוב גם לציין כי לא כל מנהיג עונה על כל הקריטריונים של מנהיגות מעצבת.

היכרות עם מנהיגים ופועלים:

עבודה בקבוצות: כל קבוצת משתתפים מקבלת ביוגרפיה של דמות מתוך חמש דמויות מנהיגים (ראה נספח 3), לחילופין - כל משתתף/קבוצה חוקרת את הדמות בה בחרה על פי ההנחיות בדף העבודה (נספח 4)
ד. הצגת המנהיגים:

1. פאנל מנהיגים: נציגים המעוניינים להציג את דמותם יבואו להשתתף בפאנל שייערך למול כל הכתה. בשלב הראשון על כל מנהיג להציג את עצמו מבלי להזדהות בשמו, ועל יתר המשתתפים לנחש באיזו דמות מדובר. בשלב השני המנחה ישאל שאלות את המשתתפים בפאנל ואלה יצטרכו לענות בהתאם לדמות אותה הם מייצגים. (ראה נספח 5- שאלות למנחה הפאנל).

2. במהלך הפאנל, ניתן לשלב גם 'שאלות מהקהל', שהמשתתפים האחרים בסדנה ישאלו שאלות את המנהיגים בפאנל. כמו כן, ניתן להפוך את הפאנל לתחרותי נוסח - 'מי רוצה להיות מנהיג?' שבסופו המשתתפים האחרים יצביעו בעד המנהיג הזוכה. ניתן גם לקבוע קטיגוריות: המנהיג הערכי ביותר, הכריזמטי ביותר ולערוך הצבעה.

סיום:

ה. דיון מסכם: יש למפות על הלוח את המנהיגים אותם בחרו המשתתפים, על פי ציר זמן היסטורי והן על פי תחומים. מה ניתן ללמוד מתמונת המנהיגות המופיעה על הלוח? מאיזו תקופה יש הכי הרבה מנהיגים? מאיזה תחום? (באם עשו עבודת חקר בבית). האם יש

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

קשר לדעתכם בין תקופה לסגנון המנהיגות שצומח באותה תקופה? האם מנהיג כמו בן-גוריון היה יכול להיות ראש ממשלה היום?

כאן אפשר לדבר על כך שסיטואציה של הנהגה היא שילוב של מנהיג, הרצון והלך הרוח של המונהגים (החברה) ושל הסיטואציה-ההקשר ההיסטורי. כך, ניתן לומר שכדי להקים מדינה היינו צריכים מנהיג ריכוזי וסמכותי כבן גוריון, מה שלא בטוח שהיה עובד בתקופה מאוחרת יותר. באיזה אופן תרמו המנהיגים לעיצובה של המדינה? האם לדעתכם ההשפעה של פועלם ניכר גם היום? תנו דוגמאות..

חשוב להדגיש כי זוהי המהות של מנהיגות מעצבת: היא מצליחה לעורר שינוי פנימי בקרב המונהגים, מתוך הזדהות עמוקה עם המנהיג. מנהיגים אלה הנם בעלי חזון רחב ועל כן מצליחים להביא לשינוי משמעותי, שמנהיגים אחרים לא תמיד מצליחים.

האם אתם חושבים שישנו הבדל בסוג המנהיגים שליוו את המדינה בתחילת דרכה לבין אלה שמלווים אותה היום? מהו ההבדל, אם ישנו ומדוע לדעתכם הוא קיים?

נספחים:

נספח 1: משחק הרכבה

לפניכם ארבעה הסברים, כל אחד עוסק במאפיין אחד של המנהיגות המעצבת. עליכם להתאים בין המאפיין לציטוטים המתאימים לו.

א. המנהיג מלהיב את המונהגים באמצעות הצגת אפשרות לעתיד שונה, מדגיש את משמעות ההשקעה בהווה כאמצעי להשיג עתיד מושך וסוחף את תשומת-הלב והדמיון של המונהגים.

הוא מעורר בהם הזדהות עמוקה עם המשימה, מעלה את ציפיות האנשים מעצמם

ומשדר ביטחון מלא ביכולתם של המונהגים לעמוד בציפיות.

ציטוטים מתאימים:

1. "זהו שינוי עמוק ויסודי, שינוי שישפיע על כל אורחות חיינו: מהמשאית שתצא מחיפה ועליה מטען לרבת עמון..אנשי עסקים שיטוסו בבוקר לסגור עסקה ויחזרו בערב לירושלים, ומשפחות שיצאו לטייל עם ילדיהן בפטרה, שלוש שעות נסיעה מתל-אביב. השינוי הזה ישפיע על חיי כל אחד ואחת מאתנו בחיי היומיום.." (יצחק רבין)
2. "מנהיגים, בעיני, הם אותם אנשים שעולה בידם לשכנע את הזולת כי להיסטוריה יש לא רק עבר אלא גם עתיד, וכי נולדנו להגשים תקוות דורות ולא כדי לממש את אושרינו.." (נתן שחם)
3. "אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעלי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: בבאזל יסדתי את מדינת היהודים...לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול" (בנימין זאב הרצל)
4. "אם תרצו-אין זו אגדה.." (בנימין זאב הרצל).

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

ב. מנהיג זה מציב מופת מוסרי והתנהגותי וגורם למונהגים להזדהות עמו ולחקות את דרכי פעולתו. מפגין עוצמה, ביטחון עצמי, עקביות ודבקות במשימה. מגלה נכונות להקריב אינטרסים אישיים כדי לסייע לאחרים.

אינו מהסס ליטול על עצמו סיכונים בעת הצורך.

אינו מתחמק מלקיחת אחריות מלאה לפעולות המתבצעות על ידי מונהגיו.

נמנע משימוש בכוח לשם השגת מטרותיו האישיות. מפעיל כוח רק כאשר טובת המשימה דורשת זאת.

ציטוטים מתאימים:

1. "הדרך הנכונה לחנך בני אדם היא להיות להם לדוגמא.." (אלברט איינשטיין)
2. "ל..לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף שתי המילים 'יהיה בסדר'. צירוף המילים האלה הוא בלתי נסבל.. מה אני רואה לעצמי זכות וחובה לתבוע מכם? בראש ובראשונה- אחריות...האחריות שלכם היא מוחלטת. אין לכם אל מי להביט מאחוריים. האחריות נעצרת אצלכם.." (מתוך: נאום רבין למפקדים בכירים בצבא, בטקס סיום מחזור של בית הספר פו"מ בצה"ל, 27.8.92).
3. "ישנו רק שימוש מוצדק אחד לכוח, וזאת כאשר הוא משמש אותך לטובתם של אחרים.." (ג'ורג' בוש האב).

ג. המנהיג גורם למונהגים ולסובבים אותו לחשוב בדרכים אחרות, יצירתיות ומגוונות על בעיות ומצבים שונים. אין מדובר בהיבט אינטלקטואלי בלבד אלא בפתיחות, סובלנות, וביכולת להקשיב לאחרים מתוך ידיעה שהמנהיג אינו יודע כל. מנהיגים אלה מזמנים גירוי איטלקטואלי בכך שמזמינים את המונהגים שלהם לייצר חשיבה ביקורתית ואחרת משלהם. מנהיג זה אינו מאויים מאינטליגנציה של אנשים אחרים ואף נותן להם מקום.

ציטוטים מתאימים:

1. "לעולם אל תאמר לאנשים כיצד לעשות דברים. אמור להם מה צריך להיעשות והם יפתיעו אותך במקורותם" (גנרל ג'ורג' פאטון)
2. "ל..לו השתמש המנהיג רק ברעיונותיו שלו, היה פועל כתזמורת של איש אחד במקום כמנצח טוב, וזו בעצם מהותו של מנהיג.." (צ'סטר בראנד, מנכ"ל ג'נרל אלקטריק לשעבר)

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

3. מנהיג אמתו מקפיד תמיד להשאיר את קהל מאמיניו במצב של הפתעה והתרגשות.."
(שארל דה-גול)

4. "אין לנו (הממשלה) עניין בהסכמה עיוורת, איננו זקוקים למעריצים, אנו זקוקים לאנשים שחושבים בצורה ביקורתית ואשר נוטלים חלק בהחלטות ובאחריות.." (ווילי ברנדט, קנצלר גרמניה לשעבר).

ד. מנהיג זה מעניק למונהגיו אפשרויות רבות ללמידה. הוא מעצים אותם וגורם להם לפתח את הצדדים החזקים שלהם.

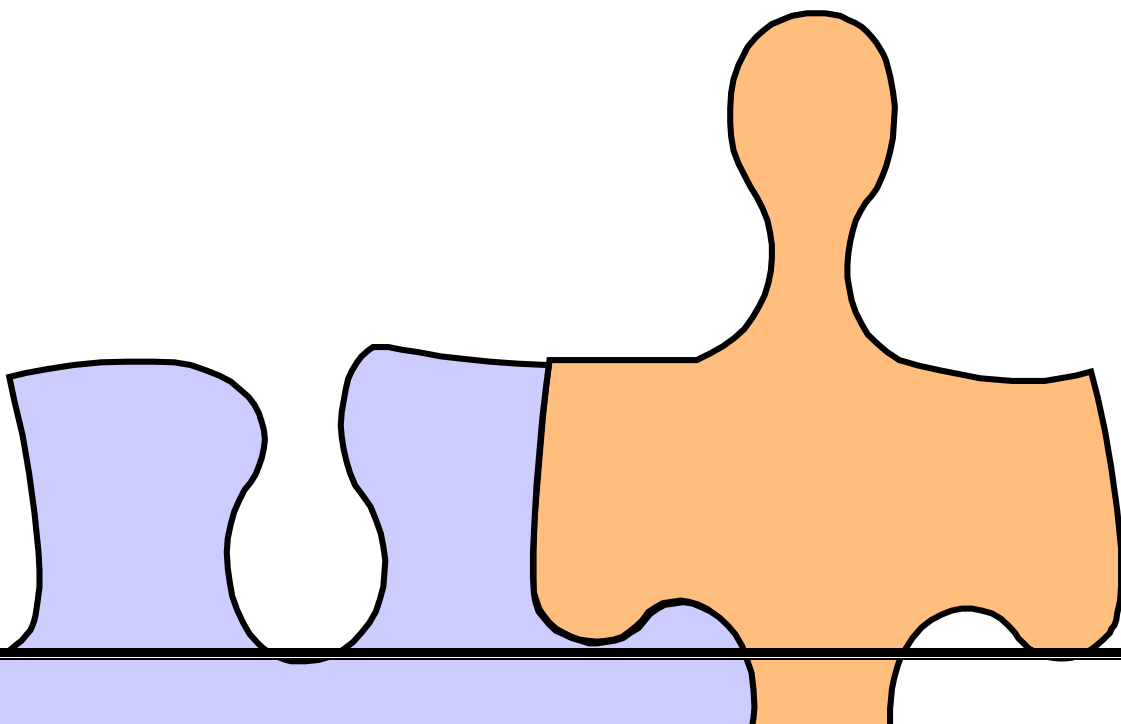
הוא מבטא הכרה בקיום הבדלים בצרכים וביכולות של אנשים שונים ומרבה לקיים קשרי גומלין אישיים.

מקפיד להיות נגיש וזמין ומקיים תקשורת דו-סטריית עם המונהגים.

מגלה הבנה לבעיות אישיות של המונהגים, מתייחס אל כל מונהג כאל אדם בעל צרכים ייחודיים ולא כאל "בורג במערכת".

ציטוטים מתאימים:

1. "מנהיג חייב ללכת לפני המחנה, אבל לא במרחק רב מדי. אחרת, כשיביט לאחור יגלה שאין איש מאחוריו.." (יצחק רבין, בתוך: יורם פרי עמ' 339).
2. "המנהיג הוא לא אדם שקובע את המטרה והדרך להגיע, מנהיג הוא אדם מתוך הקבוצה, שקובע איתה את המטרה והדרך להגיע אליה, אך מקדם את חברי הקבוצה האינדיבידואלים לפעול מתוך אמונה בעצמם שהם יצירתיים, בעלי אמביציה ויכולת, שיעזרו לכולם להגיע למטרה הסופית.." (מתוך: אתר תנועת הנוער העובד).

אפשרות ב' לדף עבודה על הציטוטים:

לפניכם רשימת ציטוטים מאת מנהיגים מפורסמים. קראו בעיון את ארבעת מאפייני המנהיגות (על פי נספח 2), וציינו ליד כל ציטוט לאיזה מאפיין הוא הכי המתאים, לדעתכם.

_____ "הדרך הנכונה לחנך בני אדם היא להיות להם לדוגמא.." (אלברט איינשטיין)

_____ "זהו שינוי עמוק ויסודי, שינוי שישפיע על כל אורחות חיינו: מהמשאית שתצא מחיפה ועליה מטען לרבת עמון.. אנשי עסקים שיטוסו בבוקר לסגור עסקה ויחזרו בערב לירושלים, ומשפחות שיצאו לטייל עם ילדיהן בפטרה, שלוש שעות נסיעה מתל-אביב. השינוי הזה ישפיע על חיי כל אחד ואחת מאתנו בחיי היומיום.." (יצחק רבין)

_____ "..לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף

שתי המילים 'היה בסדר'. צירוף המילים האלה הוא בלתי נסבל.. מה אני רואה לעצמי זכות וחובה לתבוע מכם? בראש ובראשונה- אחריות... האחריות שלכם היא מוחלטת. אין לכם אל מי להביט מאחוריהם. האחריות נעצרת אצלכם.." (מתוך: נאום רבין למפקדים בכירים בצבא, בטקס סיום מחזור של בית הספר פו"מ בצה"ל, 27.8.92).

_____ "ישנו רק שימוש מוצדק אחד לכוח, וזאת כאשר הוא משמש אותך לטובתם של אחרים.." (ג'ורג' בוש האב).

_____ "אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעלי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: בבאזל יסדתי את מדינת היהודים...לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול" (בנימין זאב הרצל).

_____ "לעולם אל תאמר לאנשים כיצד לעשות דברים. אמור להם מה צריך להיעשות והם יפתיעו אותך במקוריותם" (גנרל ג'ורג' פאטון)

_____ "אם תרצו-אין זו אגדה.." (בנימין זאב הרצל).

_____ "..לו השתמש המנהיג רק ברעיונותיו שלו, היה פועל כתזמורת של איש אחד במקום כמנצח טוב, וזו בעצם מהותו של מנהיג.." (צ'סטר בראנד, מנכ"ל ג'נרל אלקטריק לשעבר)

_____ "..מנהיג חייב ללכת לפני המחנה, אבל לא במרחק רב מדי. אחרת, כשיביט לאחור יגלה שאין איש מאחוריו.." (יצחק רבין, בתוך: יורם פרי עמ' 339).

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

_____ "אין לנו (הממשלה) עניין בהסכמה עיוורת, איננו זקוקים למעריצים, אנו זקוקים לאנשים שחושבים בצורה ביקורתית ואשר נוטלים חלק בהחלטות ובאחריות.." (ווילי ברנדט, קנצלר גרמניה לשעבר).

נספח 2: מנהיגות מעצבת

בניתוח שערך ברנדט באס (Bass) הוא מצא ארבעה גורמים מרכזיים המאפיינים את המנהיגות המעצבת:

כריזמה:

כריזמה נמצאה כמרכיב המרכזי ביותר של מנהיגות מעצבת. משתנה זה מחולק לשני גורמי משנה:

א. חזון והשפעה באמצעותו:

המנהיג מלהיב את המונהגים באמצעות הצגת אפשרות לעתיד שונה, מדגיש את משמעות ההשקעה בהווה כאמצעי להשיג עתיד מושך וסוחף את תשומת-הלב והדמיון של המונהגים.

הוא מעורר בהם הזדהות עמוקה עם המשימה, מעלה את ציפיות האנשים מעצמם

ומשדר ביטחון מלא ביכולתם של המונהגים לעמוד בציפיות דבר זה גורם להזדהות עמוקה של המונהגים עם המטרה ואמונה ביכולת שלהם לבצע אותה.

ב. מופת מוסרי וערכי:

זאת הרמה הגבוהה ביותר של מנהיגות מעצבת. היא דורשת את המידה הרבה ביותר של אקטיביות מצד המנהיג ומשיגה את הדרגה הגבוהה ביותר של אפקטיביות בהשגת המטרות והיעדים.

מנהיג זה מציב מופת מוסרי והתנהגותי וגורם למונהגים להזדהות עמו ולחקות את דרכי פעולתו.

מפגין עוצמה, ביטחון עצמי, עקביות ודבקות במשימה. מגלה נכונות להקריב אינטרסים אישיים כדי לסייע לאחרים.

אינו מהסס ליטול על עצמו סיכונים בעת הצורך.

אינו מתחמק מלקיחת אחריות מלאה לפעולות המתבצעות על ידי מונהגיו.

נמנע משימוש בכוח לשם השגת מטרותיו האישיות. מפעיל כוח רק כאשר טובת המשימה דורשת זאת.

המונהגים רוחשים למנהיג אמון מלא ומאמצים לעצמם את חזונו של המנהיג. חזון המנהיג הופך להיות חזונם שלהם.

ג. הזמנת המונהגים לחשוב אחרת:

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

המנהיג גורם למונהגיו ולסובבים אותו לחשוב בדרכים אחרות, יצירתיות ומגוונות על בעיות ומצבים שונים. אין מדובר בהיבט אינטלקטואלי בלבד אלא בפתיחות, סובלנות, וביכולת להקשיב לאחרים מתוך ידיעה שהמנהיג אינו יודע כל. מנהיגים אלה מזמנים גירוי אינטלקטואלי בכך שמזמינים את המונהגים שלהם לייצר חשיבה ביקורתית ואחרת משלהם. מנהיג זה אינו מאויים מאינטליגנציה של אנשים אחרים ואף נותן להם מקום.

ד. התייחסות אישית למונהגים:

מנהיג זה מעניק למונהגיו אפשרויות רבות ללמידה. הוא מעצים אותם וגורם להם לפתח את הצדדים החזקים שלהם.

הוא מבטא הכרה בקיום הבדלים בצרכים וביכולות של אנשים שונים ומרבה לקיים קשרי גומלין אישיים.

מקפיד להיות נגיש וזמין ו מקיים תקשורת דו-סטריית עם המונהגים.

מגלה הבנה לבעיות אישיות של המונהגים, מתייחס אל כל מונהג כאל אדם בעל צרכים ייחודיים ולא כאל "בורג במערכת".

נספח 3: א. ביוגרפיות

צ'רלי ביטון

צ'רלי-שלום ביטון פעיל חברתי ישראלי, ממיסדי הפנתרים השחורים וחבר-כנסת מטעם חד"ש. נולד ב-11 באפריל 1947 בקזבלנקה, מרוקו ועלה עם הוריו ועם חמשת אחיו לישראל כשהיה בן שנתיים. ביטון נמנה עם מייסדי תנועת המחאה הישראלית "הפנתרים השחורים" ב-1971. הפנתרים השחורים הייתה תנועת מחאה ישראלית של צעירים מבני הדור השני של עולי ארצות האיסלם, שהוקמה בתחילת שנות ה-70, מקימי התנועה ביקשו להביע מחאתם על מה שכינו "התעלמות הממסד מהבעיות החברתיות הקשות", ולהילחם למען שינוי עתידם, הם נשבעו להתרחק מעולם הפשע ולסייע לכל אדם במצוקה. השם "הפנתרים השחורים" לקוח משמה של תנועת מחאה של אפריקאים אמריקאים שפעלה למען שוויון זכויות בארה"ב של שנות השישים

הפנתרים השחורים ארגנו הפגנות סוערות ברחבי הארץ כנגד מדיניות הממשלה והעומדת בראשה גולדה מאיר. בשיאה של המחאה נפגשה גולדה עם ביטון ושאר מנהיגי הפנתרים,

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

צ'רלי ביטון: "אנחנו היינו ילדים בגיל 17 שהתקוממנו, על זה שדיכאו אותנו ולא ידענו אפילו מי מדכא ואיך הוא מדכא. רק תוך כדי המאבק התחלנו להבין מה קורה אתנו, מי דורך עלינו ולמה הוא דורך."

דויד גרוסמן

דויד גרוסמן נולד בירושלים ב-25 בינואר 1954 כבן ליצחק ולמיכאלה גרוסמן. גרוסמן החל לכתוב כבר בגיל תשע ככתב צעיר בעיתון והמשיך במהלך לימודיו בתיכון. לאחר שירותו הצבאי, החל גרוסמן לעבוד ב"קול ישראל" ככתב וכשחקן תסכיתים ובמקביל למד באוניברסיטה העברית פילוסופיה ותיאטרון. גרוסמן זכה לפרסום כסופר במהלך שנות השמונים, ספרו הראשון, "חיך הגדי", בחן את החיים בגדה המערבית תחת שלטון ישראל ועורר תגובות רבות. ספר זה עובד גם לסרט, הנושאת אותו השם.

בספרו "הזמן הצהוב" שהתפרסם ב-1987, תיאר גרוסמן את רשמיו בגדה המערבית. בספר זה הוא טבע את המונח "מכבסת המילים". מונח זה מתאר תהליך המתבצע על ידי התקשורת על מנת להעביר מסר שונה מכפי שמעביר המונח המקורי, מסר "רך" יותר.

גרוסמן כתב ספרים רבים לילדים ביניהם: "איתמר מטייל על הקירות" ו"השפה הסודית של אורי". כמו כן כתב רבות לנוער ומבוגרים, מבין ספריו: "ספר הדקדוק הפנימי", "מישהו לרוץ איתו" ו"יש ילדים זיגזג". גרוסמן כתב גם את השיר "שירת הסטיקר", שמבוצע על ידי להקת "הדג נחש" והפך ללהיט

עדי גורדון

עדי גורדון נולד בבנימינה בשנת 1966 לברוריה ויוסי. כילד שיחק טניס, טניס שולחן וכדורגל ואף זכה בגביע ואליפות המדינה עם קבוצת הילדים של הפועל חדרה. כישורו בתחומי הספורט השונים הביא אותו לנקודה בה היה צריך לבחור בין תחום הכדורגל לתחום הכדורסל, הוא בחר בכדורסל על אף גובהו ה"לא מרשים", 1.80 בסך הכל. את דרכו ככדורסלן התחיל במכבי חדרה, שם שיחק כרכז. בגיל 18 עבר, לראשונה בחייו, לשחק בליגה הלאומית בקבוצת מכבי חיפה אותה אימן באותו הזמן פני גרשון. במחזור הראשון של אותה עונה זימנה ההגדרה למכבי חיפה משחק נגד מכבי תל אביב, האלופה הנצחית, באולם רוממה בחיפה. גורדון, במשחקו הראשון אי פעם בליגה הלאומית, קלע סל

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

ניצחון בשנייה האחרונה של המשחק. כבר מעונה זו ניכר היה שגורדון מצטיין בדקות ההכרעה, תכונה שבלטה לאורך כל הקריירה שלו, הרצופה משחקים אותם הכריע גורדון בדקות הסיום.

בתקופה השנייה שלו בירושלים חילק גורדון בחינם אלפי חולצות לאוהדים עליהם מוטבעת הסיסמה משירו של אריק איינשטיין "יש בנו אהבה והיא תנצח" - ביטוי שמבטא את פילוסופיית המשחק שלו, ואומץ כסמל על ידי אוהדי הקבוצה. מערכת היחסים המיוחדת לא נעצרה אצל האוהדים. גורדון, שכבר הפך לסמל של הפועל ירושלים, הוביל את הקבוצה למעורבות עמוקה יותר בענייני הקהילה. הוא הביא לקבוצה את התפישה האומרת כי "ירושלים היא לא קבוצה שיש לה קהל, אלא קהל שיש לו קבוצה". תפיסה זו הוא יישם על ידי הקמת בית ספר לכדורסל בקהילה, אירועי צדקה ופעילויות חברתיות אחרות

שולמית אלוני

שולמית אלוני (אדלר) נולדה בתל אביב ב-29 בנובמבר 1928, לאם תופרת ואב נגר, כנצר למשפחת רבנים. בנעוריה הייתה חברה בתנועת הנוער "השומר הצעיר" ובארגון "ההגנה". בין היתר, שירתה בפלמ"ח במהלך מלחמת השחרור. אלוני היא בוגרת הסמינר למורים ע"ש דוד ילין בירושלים ובוגרת הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית. בשנת 1952 נישאה לראובן אלוני והם עברו להתגורר בכפר שמריהו. לזוג נולדו שלושה ילדים: דרור, נמרוד ואהוד. ראובן אלוני נפטר בשנת 1988.

בשנות החמישים החלה את פעילותה הפוליטית במסגרת "צעירי מפא"י". כבר בתחילת הקריירה שלה חרטה על דגלה את המלחמה בקיפוח האזרחים הפשוטים ופגיעה בזכויות האזרח שלהם, נושא שהיה מרכזי אצלה בכל שנות פעילותה הפוליטית. אלוני הנחתה שתי תוכניות רדיו העוסקות בזכויות הפרט: "מחוץ לשעות הקבלה" ו"הנושא בטיפול". בהמשך לפעילותה ברדיו יזמה אלוני את הקמת מוסד נציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה ואת "המועצה הישראלית לצרכנות", כדרך נוספת לטיפול בפגיעה של הממסד בזכויות הפרט. בשנת 1965 נבחרה לכנסת השישית כנציגת המערך, בכנסת המשיכה לפעול בנושאי זכויות האזרח והמחאה כנגד הכפייה הדתית.

בשנת 2000 הוחלט להעניק לה פרס ישראל בקטגוריה של תרומה לחברה על פעילותה רבת השנים בנושאי זכויות הפרט והגנה על האזרחים, וזאת חרף מחאות הממסד הדתי.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

מנחם בגין

נולד בברסט ליטובסק שבבלרוס ביום ה-16 באוגוסט 1913. בן לחסיה וזאב דוב. אביו היה מזכיר הקהילה היהודית בעירו ואחד הראשונים שתמכו בהרצל ובציונות בקרב יהודי העיר. המשפחה חיה במצב כלכלי דחוק, אולם שני בניה (מנחם היה הצעיר ביניהם) ובתה זכו לקבל חינוך יהודי וציוני. בהיותו תינוק נאלצה המשפחה לנטוש את ביתם בשל מלחמת העולם הראשונה ועברה לנדוד בין כפרים במזרח פולין. כאשר תמה המלחמה חזרו אל ברסט ליטובסק ובגין החל את מסלול לימודיו. כילד חלם להיות עורך דין 'כדי לעזור למסכנים', כדבריו. בהמשך למד בגימנסיה הממשלתית והמשיך לאוניברסיטת ורשה, שם למד בפקולטה למשפטים.

כילד היה חבר בתנועת השומר הצעיר. לאחר ששמע לראשונה נאום של המנהיג הציוני זאב ז'בוטינסקי, נכבש מיד על ידי תורתו והצטרף לתנועת בית"ר. הוא סיפר כי "קסמה לי בבית"ר הציונות השלמה, ארץ ישראל, ומדינה יהודית בקרוב בימינו". כאשר למד בגימנסיה היה נתקל לפרקים בביטויי אנטישמיות שהגיעו לידי אלימות. הוא למד מהניסיון ומן הצורך להתגוננות, ובאוניברסיטה נמנה בגין על מארגני ההגנה העצמית של הסטודנטים היהודיים כנגד פורעים אנטישמיים. בסוף 1943 התמנה בגין למפקד האצ"ל והחל בארגון מחדש של המחתרת. בארבע השנים בהן פיקד בגין על האצ"ל, ביצע הארגון קרוב ל-300 פעולות. בולטות ביניהן היו פיצוץ מלון המלך דוד ביולי 1946 - מרכז השלטון הבריטי, פריצת כלא עכו ושחרור אסירי אצ"ל ולח"י ממנו במאי 1947, ומבצע האצ"ל בכיבוש יפו. כשרדפו אותו הבריטים כטרוריסט התחפש לאברך בישיבה והתגורר בצפון תל אביב, תחת השם "רבי ישראל סובר".

כשקמה מדינת ישראל, אמר בגין "קמה מדינת ישראל. והיא קמה "רק כך": בדם, באש, ביד חזקה ובזרוע נטויה, בייסורים ובקורבנות. אחרת לא יכלה לקום... הארגון הצבאי הלאומי נוטש את המחתרת בגבולות המדינה העברית העצמאית... אין צורך במחתרת עברית. במדינת ישראל נהיה חיילים ובונים. לחוקיה נשמע, כי חוקינו הם. ואת ממשלתה נכבד, כי ממשלתנו היא..." ביוני 1948, בזמן ההפוגה בקרבות בגין הרכיב את ממשלתו והוביל תהליכים משמעותיים כגון "מבצע ליטאני" בלבנון בשנת 1978 וכן תהליך השלום עם מצרים. הסכם השלום עם מצרים - ב-9 בנובמבר 1977 הכריז נשיא מצרים סאדאת במועצת העם המצרית: "אני נכון ללכת אליהם לביתם, לכנסת עצמה ולהתווכח איתם". בגין ענה בפניה באנגלית לעם המצרי: "הבה נאמר איש לרעהו, והבה תהיה זו

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

שבועה אילמת בין שני העמים, של מצרים ושל ישראל: לא עוד מלחמות, לא עוד שפיכות דמים, לא עוד איומים... אלא שלום, שלום אמיתי, ולעולם". שבוע מאוחר יותר, ב-19 בנובמבר, קיבל בגין את פניו של סאדאת בנמל התעופה בן גוריון. בשני ימי ביקורו, בחמש שיחות פרטיות ביניהם, נרקמו בין המנהיגים יחסי הבנה. מעל בימת הכנסת הכריז סאדאת כי יהיה מוכן לשלום עם ישראל תמורת נסיגה מלאה משטחי סיני והקמת מדינה לפלסטינים

בספטמבר 1983 פרש בגין מתפקיד ראש הממשלה והסתגר בביתו. בגין צוטט כאומר "איני יכול להמשיך למלא את התפקיד הזה". מעבר לכך לא הסביר את מניעיו. בגין השאיר אחריו שתי בנות, חסיה ולאיה, ובן, זאב בנימין.

סטף ורטהיימר

סטף ורטהיימר, מחלוצי התעשייה בישראל מעשירי המדינה. לאורך כל שנות פועלו שם לעצמו למטרה לפתח את יישובי הנגב והגליל באמצעות הקמת תשתיות ומפעלים. סטף ורטהיימר נולד בשנת 1926 בקיפנהיים, כפר גרמני. הוא הבכור למשפחה בת חמש נפשות. למרות הקושי לחטט בעבר, הוא מודה ששנות ילדותו, שבהן נעקרה המשפחה מביתה בגרמניה והגיעה לישראל חסרת כל והוא בן 11 בלבד, היו השנים שעיצבו את תפיסת עולמו. לאחר הגעתם לארץ-ישראל, השתקעו משפחת ורטהיימר בתל-אביב, שם ניסה אביו של ורטהיימר להקים מחדש את טחנת הקמח, העסק המשפחתי, אך ללא הצלחה. סטף ורטהיימר למד בבית הספר תל-נורדאו, ובגיל 16 נשר מבית הספר והחל לעבוד. הוא החל לעבוד בחנות צילום ולאחר מכן בבית המהנדס בת"א, שם החל לטענתו הרומן שלו עם התעשייה.

ב-1943, בעיצומה של [מלחמת העולם השנייה](#), הצטרף לחיל האוויר הבריטי. ורטהיימר שרת כמומחה לציוד אופטי.

ב-1945 התגייס לפלמ"ח, לדבריו התחנה המשמעותית בחייו ושם סיים את קורס הטייס הראשון של הארגון, שנערך בקיבוץ נען. ורטהיימר נעצר ב-[שבט השחורה](#) על ידי השלטונות הבריטיים והושם במחנה מעצר ב-[רפיח](#) למשך 4 חודשים. ב-1947 פעל במסגרת התעשייה הצבאית של [ההגנה](#) ועסק בפיתוח [תותח](#) ללא רתע. במסגרת תפקידו אף נשלח ל-[צרפת](#) ו-[בלגיה](#) ללמוד כיצד מייצרים קנים.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

במהלך [מלחמת השחרור](#) היה לקצין הטכני [בחיבת יפתח](#). ורטהיימר המשיך לעסוק בפיתוח נשק ולקח חלק בפיתוח [מרגמות](#) ונשקים שונים.

פעולות עיקריות: בתום מלחמת השחרור עבד בארגון 'רפאל', התחתן ועבר לגור בנהרייה. לאחר זמן קצר פוטר מכיוון שלא היה מהנדס. ורטהיימר מצא עצמו מובטל עם שני ילדים. הוא קנה צריף קטן והקים את 'ישקר' - מפעל קטן בחצר ביתו, העוסק בייצור כלי חיתוך למתכת המורכבים במכונות [לעיבוד שבבי](#) (כגון [מחרטות](#)). לדבריו, לא האמין שכל כך יצליח. ישקר גדל לחברה משגשגת המייצאת תוצרתה למדינות זרות.

בשנת [1976](#) נמנה עם מייסדי [התנועה הדמוקרטית לשינוי](#) (ד"ש), ונבחר מטעמה ל**כנסת** התשיעית. ב-[14 בספטמבר 1978](#) התפצלה ד"ש, ורטהיימר הצטרף, יחד עם [אמנון רובינשטיין](#) ואחרים, לחלק שנקרא [התנועה לשינוי וליוזמה](#), שלאחר פיצול נוסף קיבל את השם "[שינוי - מפלגת מרכז](#)". ב-[1981](#) התפטר מהכנסת וחזר לעסקיו ולפיתוח הגליל.

כבר באותה שנה יזם את הקמת כפר ורדים, שהפך לדגם התיישבותי ליישוב קהילתי. חזונו היה למזג את יתרונות העיר הגדולה עם תנאי המגורים באזור בסגנון כפרי. בכפר ורדים התגוררו בראשית 1996 כ-560 משפחות, ותנופת בנייתו נמשכת. זהו היישוב הקהילתי הגדול ביותר בצפון הארץ. ב-[1982](#) יזם את הקמת [גוש תפן](#) ואזור התעשייה "תפן" [בגליל המערבי](#), ובמרכזו כפר ורדים. אל אזור התעשייה עבר מפעל ישקר. אזור התעשייה גדל וכיום מכיל מפעלים רבים

ב-1988 החל להגביר את פעילותו החינוכית. הוא יזם והפעיל בתפן שתי סדרות חינוך לחיילים, בשיתוף עם קצין חינוך ראשי בצה"ל. מ-1988 מתקיימות סדרות בנות שבוע לחיילים בשנה האחרונה לשירותם הצבאי. מטרת הסדרות, המתקיימות במסגרת גן התעשייה, היא לפתוח בפני המשתתפים צוהר אל עולם התעשייה בישראל בכלל ואל התעשייה לייצוא בפרט. החיילים מקבלים הרצאות בנושאי תעשייה, ייצור ושיווק.

כמו כן, הקים ורטהיימר תכנית הכשרה לבוגרי צבא בשם 'צור'. בתכנית הכשרה זו מקבלים המשתתפים הכשרה אקדמית והזדמנות להשתלב בעולם התעשייה. בסוף תהליך ההכשרה רואה ורטהיימר את בוגרי התכנית כנושאי האחריות בעתיד לתחומי הייצור השונים, לשיווק ויזמות שיובילו את המדינה לעצמאות כלכלית וקדמה.

בשנת תשנ"א ([1991](#)) זכה ורטהיימר ב**פרס ישראל** על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

[ביום העצמאות](#) ה-58 של מדינת ישראל נבחר ל**הדליק אחת משתים עשרה המשואות**

נספח 4: הנחיות לעבודת חקר

א. בחירת הדמות

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

בתהליך בחירת הדמות חישובו על דמות שמעניינת אתכם, שהייתם מעוניינים ללמוד עליה יותר ושעונה לפחות לחלק מהקריטריונים של מנהיגות מעצבת כפי שלמדתם אותם בכתה.

עבודת החקר תאפשר לכם לענות טוב יותר על הקריטריונים, ככל שתיטיבו להכיר את הדמות.

ב. היכרות עם הדמות

1. על מנת להכיר את הדמות, עליכם תחילה לאסוף מידע העוסק בדמות זו. חשוב שתתנו את דעתכם לא רק על מידע שנכתב על הדמות, אלא גם על נאומים, דברים שנאמרו על ידיה, תמונות, ועוד. כל מידע שהוא יכול לסייע לכם.
2. לאחר איסוף החומרים, כתבו תעודת זהות לדמות המסכמת את מה שהנכם יודעים עליה. התייחסו לקריטריונים הבאים:

שם:

משפחה:

ארץ לידה:

ארץ פטירה (אם יש):

מקום מגורים:

תכונות בולטות:

תחום עיסוק:

אירועים משמעותיים בחייה של הדמות (גם אישיים וגם ציבוריים)

תחביבים:

ספרים/ סרטים אהובים:

סגנון לבוש

משפחה ויחסים עם המשפחה

אמירה מפורסמת שנאמרה על ידה

מנהיגים/אישים שהשפיעו עליה

רגלים או דפוסי התנהגות (כמו עישון, עמידה על הראש..)

ג. הערכת הדמות כמנהיג

- מהו החזון/ מטרת של המנהיג?
- מהם המניעים של המנהיג לעשייה?
- מיהם המונהגים?

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

- מהן דרכי ההשפעה של המנהיג על המונהגים? כיצד הוא גורם להם ללכת אחריו?
 - הכרעות חשובות שלקח המנהיג: חשוב להתייחס למה היתה ההכרעה, מדוע החליט להכריע באופן שהחליט ומה זה מלמד אותנו עליו?
 - אילו נקודות משבר מנהיגותיות היו למנהיג (אם היו)?
 - מהי התרומה העיקרית לעיצוב החברה הישראלית?
- לאור ההערכה של הדמות כמנהיג, ולאור היכרותכם עמה, ציינו כיצד דמותכם עונה על הגדרת המנהיגות המעצבת, בכל אחד מהסעיפים שלפניכם. חשוב לתת דוגמאות למעשים, אירועים, הכרעות, ציטוטים מתוך דברים שנאמרו על ידה, תכונות אופי, מה חושבים עליה מונהגים ועוד.
- מהו חזונה של הדמות? כיצד הוא מסייע לה לקחת אחריה את המונהגים?
 - האם הדמות מהווה מופת מוסרי והתנהגותי? אילו תכונות שלה מעידות על כך?
 - כיצד מעודדת הדמות את מונהגיה לחשוב אחרת? האם היא מאפשרת ריבוי דעות? האם היא לומדת מן האחרים הסובבים אותה?
 - מהו היחס של הדמות למונהגים? האם ישנה התייחסות אישית למונהגים ולצרכים שלהם?
- נספח 5: שאלות מנחות לפאנל מנהיגים:**

מנחה: לאחר שכל מנהיג הציג את עצמו ברצוני להפנות אליכם מספר שאלות...

1. אתם כולכם יושבים כאן בפאנל כמנהיגים. הייתי מעוניין לדעת, מה לדעתכם הופך אתכם למנהיגים?
2. ספרו סיפור או הכרעה דרמטי/מעניין שקרה לכם בזמן כהונתכם כמנהיגים. מה סיפור זה מלמד אותנו על מנהיגותכם?
3. האם אתם מנהיגים מעצבים? מה הופך אתכם לכאלה, לפי דעתכם?
4. כולכם מנהיגים נכבדים, עסוקים. ספרו קצת על עיסוקכם בשעות הפנאי. מה אתם הכי אוהבים לעשות כשיש לכם זמן פנוי?
5. ספרו על קושי בו נתקלתם כמנהיגים. כיצד התמודדתם עמו?
6. מה גורם לדעתכם למונהגים שלכם ללכת אחריכם? איך אתם גורמים ל"קסם לקרות"?
7. לסיכום, כל מנהיג יאמר משפט לסיום, אמירה שהיא מבחינתו מפתח למה מגדיר אותו כמנהיג. לחילופין- כל מנהיג יאמר אמירה לקהל: מדוע הוא המנהיג הכי..

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא –מנהיג חיובי מנהיג שלילי

גיל: שכבת ביניים

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חוץ

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: כרטיסיות מנהיגים, נספחים מודפסים, תפוחים, קשים, קטעורות, דפים, כלי כתיבה, חומרי יצירה .

פתיחה:

א. "פעולת המלך אמר "מומלץ להתחיל את הפעולה במשחק פתיחה הפגתי. אפשר לשחק במשחק "המלך אמר ."
את הפעולה נעבור ב 2- שלבים. השלב הראשון הוא שלב שבו החניכים בוחנים את המושג מנהיגות, בשלב השני הם יבחינו בין מנהיג חיובי לשלילי ויגדירו מה הופך מנהיג למנהיג "טוב".

גוף:

ב. נסביר לחניכים שבפעולה הזאת הם מתחרים אחד בשני במסגרת התחרות "המלך אמר . " נחלק את החניכים ל 3- קבוצות. נמנה מנהיג בכל קבוצה (כדאי לבחור חניכים שאתם סומכים עליהם שיובילו את הפעילות ובאמת ישתפו פעולה עד הסוף.) לכל מנהיג ניתן מעטפה, שבה יהיה כתוב התפקיד שלהם והדרך שבה יפעלו

1. המנהיג הראשון -אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך להוביל אותה לניצחון! צריך לעשות הכל כדי לנצח, ולכן אתה היחיד שיקבל את ההחלטות וינהל את הקבוצה אחרת יהיה בלאגן ואתם יכולים להפסיד - וזה לא בא בחשבון! במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק !

2. המנהיג השני אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך להוביל אותה לניצחון ולכן אתה צריך לחשוב מה הם היתרונות ומה החסרונות של כל אחד מהחברים שלך לקבוצה כדי לממש את הפוטנציאל שלהם הכי טוב שאפשר... במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק

3. המנהיג השלישי -אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך לרצות את הקבוצה כדי שכולם יהיו מרוצים כל הזמן, אחרת שום דבר לא יקרה, ואתם תפסידו... תן לכל אחד מהקבוצה להחליט החלטות ולעשות מה שרצה כי זו הדרך להצליח . במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק !!

ג. כל קבוצה תקבל גם את דף המשימות (נספח). הקבוצות יתחילו לבצע את המשימות. כל משימה שיעשו יצלמו בפלאפון כדי שתהיה הוכחה שהם עשו אותה (ובשביל האווירה ושאחרי זה יהיו תמונות מצחיקות .) נמנה חניך אחד שיהיה משקיף. הוא יעבור בין הקבוצות ויבחן את ההתנהלות שלהם. ניתן לו דגשים לשים לב אליהם: האם הקבוצה מתפקדת? איזה התבטאויות נשמעות בקבוצה? מי מנהל את המשימות? האם הקבוצה נהנית מביצוע המשימות? וכדומה ...

ד. לאחר שקבוצה אחת תסיים את כל המשימות ותזכה בתואר "מלכת המלך , " ננהל דיון עם החניכים - : האם עמדתם במשימות - ? איזה קבוצה הצליחה יותר ואיזה פחות - ? המנהיגים - איך ניהלתם את הקבוצה - ? מה היו ההבדלים בין המנהיגים - ? איזה מנהיג לדעתכם הוא המנהיג הטוב ביותר? איזה הכי פחות טוב - ? מה הפך את המנהיג לטוב/רע ?
המדריך יסכם את הפעילות ויסביר שההבדלים בין המנהיגים היו שהראשון מנהיג אבסולוטי, הוא לא נתן ביטוי לחבריו לקבוצה והיה חדור לניצחון מבלי להתחשב בדעתם. אם היה מקשיב להם, אולי הם

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

היו מגיעים להישגים גבוהים יותר. המנהיג השני היה מנהיג שיתופי. הוא חלק מהקבוצה שהוא מנהל, הוא בוחן את היתרונות של חברי הצוות שלו ופועל במטרה למנף אותם ולממש את הפוטנציאל שלהם הכי טוב שאפשר. המנהיג השלישי כמעט "מנהיג". הוא רואה עצמו חלק מהקבוצה וכמעט לא מנהל אותה. הוא יוצר "אנרכיה" - מצב שבו יש בלאגן ואין ניהול. הוא לא באמת מוביל את הקבוצה שלא לניצחון, כי הוא לא נותן לעצמו ביטוי כמנהיג הקבוצה.

סיום :

הנפזר על קירות החדר דפים עליהם שמות של מנהיגים והסבר עליהם. כל מדריך יעמוד ליד המנהיג שלדעתו משקף "מנהיג טוב". נפנה אל החניכים שאלות ונבחן - מי מנהיג טוב לדעתנו? מה הקריטריונים למנהיג טוב? האם זה ב"מה" שהוא עשה או ב"איך" שהוא עשה... חלק מהמנהיגים יהיו מהאנשים היו חלק בהקמת תנועות הנוער.

נבחן עם החניכים מה החשיבות של מנהיגות בתנועת נוער לדעתם? נסכם את הפעילות בכך שנסביר שערך המנהיגות הוא ערך חשוב מאוד בפעילות של תנועות נוער. אם נהיה רק מעורבים, אבל לא ניזום, לא נגרום לשום דבר לקרות... אם נהיה רק יוזמים, אבל לא מעורבים חברתית, נעשה דברים שקשורים רק במעגל המצומצם שלנו ולא נעביר את זה הלאה.. אם נהיה רק מעורבים ויוזמים, אבל לא מנהיגים, לא נוכל להוביל מהלכים באמת, כי לא יהיו לנו כישורי מנהיגות, ונפעל כל אחד בנפרד, אבל לא ביחד כקבוצה. כקבוצה יש לנו כוח לעשות דברים גדולים ושמשמעותיים יותר, וחשוב שנדע איך להיות מנהיגים.

נספחים:

דף משימות - המשימות שאתם צריכים לבצע :

1. עליכם להסוות את אחד החברים בקבוצה לעץ
2. להעביר 5 תפוחים מקערה אחת לקערה השנייה בלי להשתמש בידיים
3. לרקוד ריקוד הורה עם לפחות 15 אנשים
4. לעשות ערמת ילדים של לפחות 10 אנשים
5. לחפש את אחד הבנים בקבוצה לבת, ואת אחת הבנות לבן. חובה שיהיה אמין! יצירתיות תזכה אתכם בבנוס
6. למצוא 7 חרוזים הגיוניים למילה "מלך".
7. לחבק 20 אנשים בחצי דקה.
8. לעשות מגדל קשים בגובה של חצי מטר
9. עליכם להכין שרשרת בגדים המורכבת מלפחות 10 פריטים
10. עליכם לעשות פירמידה אנושית שתורכב מלפחות 12 אנשים
11. עליכם למצוא מישהו שיסכים שתחפשו אותו למלך ותתנהגו אליו בהתאם. יצירתיות תזכה אתכם בבנוס ...

מנהיגים שונים משה רבנו ב בתנך , היה גדול הנביאים שקמו לישראל, גואלם של ישראל ממצרים ו, מנהיגם ושופטם בעת לכתם במדבר ל ארץ ישראל . מנהיגותו משה המשיך להנהיג את העם בכל משך ארבעים שנות הנדודים במדבר, לפני הכניסה לארץ ישראל. במשך תקופה זו, הוא התנסה פעמים רבות על ידי העם המרדן, ואף חולל נסים רבים. באחת מהפעמים, נענש משה, עם אהרן אחיו, שלא יוכל להיכנס לארץ ישראל. כשמשה הגיע להר מואב נתן זמנית לאהרן אחיו להיות המנהיג. "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן: יַעַן לֹא הָאֲמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישׁ נִי לְעֵינַי בְּנִי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תָּבִיאוּ אֶת הַקֶּהָל הַזֶּה, אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם . " נסיבות העונש עמומות בתורה, אך ככל הנראה מדובר בפרשת מי המריבה: משה ואהרן אמורים היו לדבר אל הסלע ואז היה אמור הסלע לתת מים. במקום, היכה משה בסלע. לא ברור מהו בדיוק חטאו של משה, אך יש הגורסים כי היה קטן אמונה והיכה בסלע במקום לדבר איתו, ויש הטוענים כי בעיני העם הצופה אותו אקט נראה כחוסר אמון באל. ויש [7]הטוענים כי כעסו של משה היה לא במקום והיה בו חילול ה', בין אם

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

מדובר בחוסר אמון או ביחסי ציבור כושלים, נראה שבכוונה עירפלה זאת התורה. בסופו של דבר, נפטר משה בגיל מאה ועשרים שנה, על סף הכניסה לארץ. למשה נתאפשר רק לצפות על ארץ ישראל מרחוק, מעל פסגת הר נבו בארץ מואב. עם מות משה הוא נקבר בגיא מול בית פעור, נעלם מקום קבורתו, והתורה מספרת ש"לא ידע איש את קבורתו עד היום הזה". על פי המסורת משה נולד ונפטר ב' ז באדר. מכיוון שמקום קבורתו לא נודע, נקבע יום מותו כיום הזיכרון לחללי צה"ל וקדושי השואה אשר מקום קבורתם לא נודע

זכריה בן אבקולס-

מחכמי ירושלים ערב החורבן מחכמי ירושלים ערב החורבן. היה מעורב בסיפור המפורסם על קמצא ובר קמצא, שבגלל מריבתם חרבה ירושלים: אחד שהיה ידידו של קמצא, ואויבו של בר קמצא ערך מסיבה, והמשרת הזמין בטעות את בר קמצא במקום את קמצא. כאשר רצה לגרשו מן הסעודה, הציע בר קמצא לשלם את כל הסעודה, ובלבד שלא להתבזות. האיש סרב, ובר קמצא גורש בחרפה. אמר: אם חכמים ישבו ולא מיחו, משמע נוח להם שביזו אותי, החליט להלשין בפני הקיסר שמרדו בו היהודים. שאל הקיסר, וכיצד אדע שמרדו, ענה לו: שלח קרבן, ותראה אם מקריבים את קורבנך. הטיל האיש מום בקורבן, כדי למנוע את הקרבתו. התלבטו חכמים מה לעשות: רצו להקריבו משום שלום מלכות, אמר להם רבי זכריה בן אבקולס, יאמרו: בעלי מומין קריבין לגבי מזבח! חשבו להרוג את האיש ובכך להסתיר את העובדה שלא הקריבו את הקרבן, אמר להם רבי זכריה, יאמרו: מטיל מום בקדשים יהרג! בין כך ובין כך לא עשו כלום, והקיסר הבין שמרדו בו היהודים ויצא למלחמה והחריב את המקדש. על כך אמר רבי יוחנן: ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס, החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו. לפי האגדה במדרש היה ר' זכריה בין המוזמנים בסעודה שהעליבו בה את בר קמצא, ובזה שלא מיחה במעליב גרם לחורבן אז בירת המשנה של אוסטרו - הציונות המדינית ומייסד הציונות כתנועה שבו הציע פתרון מעשי לבעיית בספר זה הדגיש שעל מנת להגשים את הרעיון יש להשיג בלי לנקוב בשמה. (שסברה שיש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית 'צ' ארט) (קודם לתחילת ההתיישבות בפועל, הסדר מדיני שיבטיח את זכותם ורק אחרי השגת ערובות חוקיות וזכויות פוליטיות להתיישבות ניתן יהיה להתחיל של "חובבי ציון" בראשות אוסישקין. כפי שמתברר מהרומאן האוטופי תהיינה זכויות שוות במדינת היהודים; מאידך, לא ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות: תנועה כזאת לא הייתה ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא-אירופי. הן בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי העולם, הצהרה זו הייתה צריכה לבוא לידי מימוש מקס נורדאו לרעיונו. התנועה הציונית, בעל חזון "יהדות כיהן כסגן נשיא בקונגרסים הראשון עד השישי בהמשך פרש מהשתתפות בקונגרסים הציוניים עקב חילוקי הציונות המדינית, מייסדה של תנועת הנוער ובכך לתת מענה לתחושות ההשפלה השיקום הפיזי של היהדות, לדעת נורדאו, קודם אף דברי ימינו מעידים, כי לפני הייתה קיימת שימש זרז להקמת אגודות ספורט יהודיות ברחבי העולם, אשר נשאו שמות. בנימין זאב הרצל, סופר, מחזאי ופוליטיקאי יהודי, יליד בודפשט, אז ישראל לכינוי "חזקה המדינה", "הוגה רעיון הציונות המדינית פרסם הרצל את ספרו "מדינת היהודים" (יודנשטאט,) שבו הציע פתרון מעשי לבעיית היהודים ולחוסר יכולתה של אירופה לפתרה. בספר זה הדגיש שעל מנת להגשים את הרעיון יש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ משלו (בלי לנקוב בשמה ספר זה היווה בסיס לזרם הציונות המדינית, שסברה שיש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ ישראל קודם לתחילת ההתיישבות בפועל של היהודים על הארץ, ורק אחרי השגת ערובות חוקיות וזכויות פוליטיות להתיישבות ניתן יהיה להתחיל דעתו זו הייתה הפוכה מדעת "הציונות המעשית" של שפעלה באמצעות עלייה לארץ ישראל וקביעת עובדות התיישבותיות. סבר הרצל כי לערביי ארץ ישראל תהיינה זכויות שוות במד ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא על מנת לממש את חזונו החל הרצל בפעילות דיפלומטית, הן בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי העולם שמהם קיווה לקבל הצהרה בזכות הקמת מדינה ליהודים, הצהרה זו הייתה צריכה לבוא לידי מימוש מסמך הכרה רשמי,) כבר ב- 1895 הצליח לגייס את מקס נורדאו מקס נורדאו סופר, רופא, יהודי יליד הונגריה, ממייסדי התנועה הציונית נורדאו לקח חלק נרחב בפעילות בקונגרסים הציוניים, כיהן כסגן נשיא בקונגרסים הראשון עד השישי וכנשיא בקונגרסים השביעי עד

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

העשירי. בהמשך פרש מהשתתפות בקונגרסים הציוניים עקב חילוקי הציונות המעשית. נורדאו היה מראשי זרם הציונות המדינית יש להחזיר ל"יהודי הגלות" את תדמית "היהודי הלוחם", ובכך לתת מענה לתחושות ההשפלה של היהדות באירופה ולתופעת האנטישמיות. השיקום הפיזי של היהדות מה המוסרי והפוליטי: עלינו ליצור שוב יהדות חזקה! לכן ליצור שוב! דברי ימינו מעידים... בחיסון הגוף במקום בהמתתו. יהדות השרירים" שימש זרז להקמת אגודות ספורט יהודיות ברחבי העולם מכבי", "שמשון", "הכוח", "בר כוכב ברלין" ועוד. היה עיתונאי, משפטן, הונגריה. זכה בעם ישראל לאומית מדינית. בשנת 1896 פרסם הרצל את ספרו היהודים ולחוסר יכולתה של אירופה לפתור הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ משלו ספר זה היווה בסיס לזרם בזכויות העם היהודי על של היהודים על הארץ בהגירה (עלייה). דעתו זו הייתה הפוכה מדעת שפעלה באמצעות עלייה לארץ ישראל וקביעת עובדות התיישבותיות שלו, אלטנוילנד, "סבר הרצל כי לערביי ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות קיימת בימיו, ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא על מנת לממש את חזונו החל הרצל בפעילות שמהם קיווה לקבל הצהרה בזכות הקמת מדינה ליהודים "צ"ב רטר" (מסמך הכרה רשמי הוגה דעות, נואם וסופר השרירים. "נורדאו לקח חלק נרחב בפעילות ב וכןשיא בקונגרסים השביעי עד העשירי דיעות עם חסידי הציונות המעשית "המכבי הצעיר". ליושנה: יש להחזיר ל של היהדות באירופה ולתופעת האנטישמיות לשיקומה המוסרי והפוליטי עלינו ליצור שוב יהדות חזקה יהדות כזאת...היינו בוחרים בחיסון הגוף במקום בהמתתו רעיון "יהדות השרירים מייצגי כוח ועצמה: "מכבי

דוד בן-גוריון -

המוביל והדוחף להקמת מדינת ישראל אשר עמד בראש מייסדיה, היה ראש ההנהגה של "המדינה שבדרך" ולאחר שהיא קמה במשך שנות דור (1935 - 1963). היה לראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל ומראשי המנהיגים של תנועת העבודה הציונית. עיקרי פועלו של בן-גוריון: • עמד בראש מקימי מדינת ישראל, הוביל את המאבק על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, גם במחיר חלוקת הארץ, והכריז על הקמת מדינת ישראל. • ממנהיגי התנועה הציונית "ויו ר הנהלת הסוכנות היהודית בירושלים. • הנהיג את מדינת ישראל בתקופה שלאחר ייסודה, פעל למען הממלכתיות (בסיסמה "ממעמד לעם") ודיכא נסיונות מימין ומשמאל (אלטלנה, הפלמ ח") בהם ראה סכנה לקיום צבא ממלכתי אחד. • שימש ראש ממשלה ושר ביטחון בממשלה הראשונה ובממשלות לאחריה. • ממנהיגי תנועת העבודה הציונית בארץ ובעולם, ממייסדי ההסתדרות הכללית של העובדים ומזכירה הכללי הראשון ומראשי היישוב. • מנהיג מפא"י - מפלגת פועלי ארץ ישראל. • הקים את רפ"י - רשימת פועלי ישראל.

מהטמה גנדי - היה מנהיג פוליטי ורוחני הודי, שהוביל את תנועת העצמאות היהודית במאבקה נגד שלטון האימפריה הבריטית. הוא נחשב גם לסמל ההתנגדות הלא אלימה בזכות הגייתה ויישומה של הסאטיאגרה - פילוסופיה הממוקדת בחיפוש אחר האמת ובהתנגדות לרשע באמצעות התנגדות פעילה אך לא אלימה - דבר שהוביל לעצמאות הודו ועורר השראה לתנועות שונות למען זכויות אדם ולחופש ברחבי העולם. גנדי נמנה עם המנהיגים המוערכים ביותר במאה העשרים. הוא מוכר בהודו ובעולם כמהטמה גנדי ("מהטמה ב" סנסקריט - הנפש הגדולה, " כינוי שניתן לו על ידי המשורר רבינדרנת טאגור). בהודו הוא מכונה גם באפו ("אבא ב" 'גוג ראטית). הוא נחשב באופן רשמי לאבי האומה היהודית ויום הולדתו, בשני באוקטובר, מצוין מידי שנה כחג לאומי הודי בשם "גנדי ג'איאנטי". ב-15 ביוני 2007 הכריזה העצרת הכללית של האומות המאוחדות על ה-2 באוקטובר כיום הבינלאומי לאי אלימות.

שכבה בוגרת

פעילות בנושא – מסע אל עצמי

גיל: שכבה בוגרת

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: דפים, דבק, צבעים, כלי כתיבה, מוסיקה, נרות, מכתבים ומעטפות, נספחים מודפסים

פתיחה:

לפני הפעולה:

מארגנים בחדר "פינות" שונות ומגוונות. באחת מפינות החדר מניחים צבעים, דבק, גזרי עיתון, כלי כתיבה, דפים צבעוניים, מדבקות... וכו'.
בחדר תושמע מוסיקת רקע נעימה, או שירי חברות. החדר חשוך ויודלקו בו נרות.
כל זה תורם לאווירה מיוחדת ושונה אשר תתרום לכך שכל משתתף יהיה עם עצמו.

א. מכינים את המשתתפים מחוץ למועדון לקראת "מסע מיוחד". מבקשים מכל אחד לבחון את מחשבותיו ורגשותיו. לכל משתתף נותנים מעטפה עם מכתב ובזה אחר זה מכניסים אותם לחדר.

המכתב:

"התאספנו כאן כדי לצאת למסע. הכתרנו אותו "מסע אל עצמי". אנשים שעברו מסע כזה טוענים, שהוא מעט חושפני; אחרים אומרים שהמסע מעניין, מרתק ומהנה.

חשוב/חשבי:

האם את/ה מוכן/ה למסע?

האם את/ה רוצה ויכול/ה להכיר את עצמך?

כמה את/ה מוכן/ה להחשף בפני חברייך?

האם זקוק/ה את/ה לחברים במסע זה?

במהלך המסע התעכב/י על מחשבותיך ורגשותיך. האם את/ה שלם/ה עם עצמך בצאתך לדרך?

צאי לשלום!

גוף:

ב.. כשהקבוצה בפנים (וברקע הנרות והמוסיקה הנעימה), מבקשים מכל אחד לקשט את המעטפה האישית שלו (לצבוע, להדביק, לגזור, לכתוב...) כדי שתהיה ייחודית לו.

ג.. מבקשים מהמשתתפים להסתובב באופן חופשי בין הפינות השונות בחדר באופן חופשי ולבצע את המשימות הכתובות בכל פינה, כל אחד בשקט שלו.

תחנות:

1. פינת התכונות הטובות: נספח א'

מתוך אוסף התכונות והכישורים של המשתתפים, עליהם לבחור 2-4 שאותן היו מצידים לראוה בחלונות שלהם, ועוד 2-4 שאותן היו נועלים ומסתירים בתיבה האישית.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

דף עליו מצויירים חלון ותיבה. ליד החלון רושמים: "אילו דברים אני שם בחלון שלי כדי שאנשים ידעו..." - מקום לכתוב.

ליד התיבה: "אילו דברים אני נועל מאחורי כדי שהאחרים לא ידעו..."

2. פינת אהבה - מכינים דפים עליהם רושמים המשתתפים דבר מה לאחד מחברי הקבוצה. יכולה להיות תכונה טובה שלו, משהו בו שהם אוהבים, או משהו שרצו לאמר לו.

3. פינת מאזני הקבוצה:

מציירים מאזניים, בכף אחת: צה הייתי רוצה לקחת/לקבל מהקבוצה?
בכף השניה: מה הייתי רוצה לתת/לתרום לקבוצה?

4. פינת הציור האישי:

מציירים ציור שיסמל ללא מילים, מי הם.

5. פינת פרטי מסע:

מתוך רשימת הפריטים הבאים, על המשתתפים לבחור שניים שמשקפים את האישיות שלהם בצורה הברורה ביותר.

הרשימה:

תרמיל, תנ"ך, דיסקמן, שרשראות, משקפיים ורודים, ספר טלפונים, צילומי טבע, תיק עזרה ראשונה, פנס, מיקרוסקופ, צילומי משפחה, מפתחות, מזוודה, נר, חוט תפירה, נעליים, חבל 8 מ"מ, כובע טמבל, רדיו טייפ, סנדלים, עיתון, נייר מכתבים, טלסקופ, שירון, משקפי שמש כהים, מצלמה, הפעלופדיה.

6. פינת ההיגדים:

כל אחד ישלים את מה שנכון לגביו.

- סרט קולנוע אהוב עליי במיוחד

- ספר נהדר שקראתי

- סדרת טלוויזיה אהובה

- שחקן/ית קולנוע שאני מעריץ/ה

- מנהיג שאני מעריץ/ה

- איש משפחה שאליו אני קרוב/ה במיוחד

- הכי חשוב לי

7. פינת "מצב רוח":נספח ב'

לכל אחד דף מלא בציורים של אנשים בעלי מצבי רוח שונים. על חבר הקבוצה לגזור את מצב הרוח שמתאים לו להיום, ולהכניס למעטפה.

8. פינת התמרורים - "ציוני הדרך"

מצוייר על דף מסלול ועליו תמרורים ריקים שעל המשתתפים למלא לפי הכתוב ליד כל תמרור.

- שנה שמאוד אהבתי

- מחנה קיץ שאני זוכרת

- שיר אהוב עליי

- טיול שאהבתי במיוחד

- חוויה קשה שעברתי

- חברות שתורמת לי מאוד

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

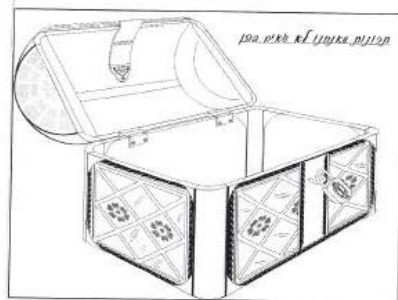
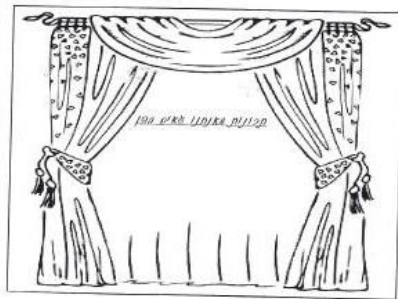

סיום:

ד. כולם במעגל, המשתתפים בוחרים לשתף את שאר חברי הקבוצה בחלקים מסוימים מתוך המעטפה שלהם. חשוב מאוד לא ללחוץ על אף אחד לספר או לחלוק עם הקבוצה דברים אם הוא אינו מעוניין בכך.

5. דיון:

- מאיזו פינה נהניתם יותר?
- מה היה קשה במיוחד?
- מאיזה מידע או רגשות אתם מוכנים להתחלק, ובאיזה לא?
- תמשיכו כראות עיניכם.

נעים	ביקורתי	לחזן	מפורז	טיפש
ורז	איטי	עצלן	מסודר	נעים
אסיץ	חברותי	דייקן	מסופח	חכם
ותרן	פעשי	חשדן	מצחיק	חרוץ
אדיב	אחראי	חסכן	מבולבל	מסור
אספן	נורם	שתקן	פיוחד	עקשן
גמיש	יצירתי	סקרן	מאורגן	קולני
יציב	אנושי	פחדן	בוכון	שסורן
והיר	קפדן	קמצן	עליו	שחצן
אליס	כישורני	כעסן	נדיב	פספסן
עדין	תרכותי			

נספחים :

נספח א'

נספח ב':

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – אי בודד

גיל: שכבה בוגרת

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: בריסטול, כלי כתיבה, דפים..

פתיחה:

א. המדריך מבקש מחברי הקבוצה לדמיין שהם מצאו את עצמם פתאום על אי בודד –

"המטוס שבו היית התרסק, ואתה השורד היחיד שנשאר. אתה לבד, ואין לך שום ציוד". המדריך רושם על הבריסטול 10 פריטים:

1. תרנגול
2. מיטה
3. גפרורים
4. תרופות
5. נייר ועט
6. חבל
7. פנס
8. גרזן
9. ערכת דייג
10. סכנה

הוא מחלק לחניכים דפים, ומבקש מהם לבנות טבלה עם 3 עמודות. לעמודה הראשונה הוא מבקש לתת כותרת "אישי", ולא מגלה להם את הכותרות של שאר העמודות.

גוף:

ב. המדריך שואל את החניכים איזה מהפריטים שרשומים על הבריסטול הם היו לוקחים איתם לאי הבודד? מה הכי חשוב? הוא מבקש מהחניכים לרשום בעמודה הראשונה את כל 10 החפצים לפי סדר חשיבותם ולרשום ליד כל חפץ את מספרו. הוא מדגיש שחשוב שהם לא יירשמו סתם אלא יקדישו לזה מחשבה.

ג. לאחר שכולם מסיימים לרשום, המדריך נותן להם בריסטול וטוש, מקציב זמן מסוים (למשל 15 דקות) ומבקש מהם להכין רשימה קבוצתית. המדריך צופה בדיון ומנחה אותו לפי הצורך.

ד. לאחר שהקבוצה משלימה את הרשימה, המדריך מבקש מכולם לקחת את הדפים שלהם, לרשום מעל העמודה השנייה "קבוצתי" ולהעתיק לשם את הרשימה הקבוצתית, ולאחר מכן לרשום ליד כל חפץ את מספרו ברשימה האישית, ואז להפחית את המספר הקטן יותר מהמספר הגדול יותר (למשל, אם תרנגולת היא מספר 2 ברשימה האישית שלי ומספר 5 ברשימה הקבוצתית, עושים $5-2=3$, ואם מיטה היא מספר 10 ברשימה האישית שלי ו-8 ברשימה הקבוצתית עושים $10-8=2$). את התוצאה רושמים בעמודה השלישית, ואז מחברים את כל המספרים שבעמודה האחרונה.

ה. המדריך מנתח את הדיון. הוא מתאר את מה שהיה – חלק מחברי הקבוצה היו יותר דומיננטיים וחלק – פחות, יש כאלה שנתנו לחברים שלהם לשכנע אותם והיו מוכנים לוותר, ויש כאלה שהתעקשו על העמדה שלהם, יש כאלה שהיו יותר פעילים בהתחלה ואחר כך התייאשו וכו'.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

הוא מסביר לקבוצה שהמספר שיצא להם הוא מדד להשפעתם על הקבוצה. ככל שהמספר קטן יותר, זה אומר שהם הצליחו להשפיע, וככל שהוא גדול יותר, זה אומר שהשפעתם הייתה זניחה, כי הם כנראה לא השתתפו בדיון בצורה פעילה ולא ניסו להתבלט, כי לא היה להם מספיק איכפת, כי הם מוכנים לוותר למען האחר, אך למה זה אמור להיות על חשבונם?
. הוא מסכם ואומר שניתן ללמוד מהפעילות שלכל אחד מאיתנו יש כוח להשפיע, וגם בן אדם בודד יכול להוביל ולחולל שינוי בקבוצה אם הוא מספיק דבק בעמדות שלו ומשמיע אותם בצורה אסרטיבית.

סיום :

ו. בקשו מכל חניך לרשום לעצמו סיכום- איך פעל בפעילות, האם הוא גילה על עצמו משהו שהוא לא ידע? האם התאכזב מהתוצאה? מה היה משנה?
בקשו מהחניכים ללכת עם המסקנות שהגיעו אליהן ולחשוב אם היו רוצים לשנות, מה היו רוצים לשנות?

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא –מנהיג חיובי מנהיג שלילי

גיל: שכבה בוגרת

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חוץ

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: כרטיסיות מנהיגים, נספחים מודפסים, תפוחים, קשים, קטעורות, דפים, כלי כתיבה, חומרי יצירה .

פתיחה:

א. "פעולת המלך אמר "מומלץ להתחיל את הפעולה במשחק פתיחה הפגתי. אפשר לשחק במשחק "המלך אמר ."
את הפעולה נעבור ב 2- שלבים. השלב הראשון הוא שלב שבו החניכים בוחנים את המושג מנהיגות, בשלב השני הם יבחינו בין מנהיג חיובי לשלילי ויגדירו מה הופך מנהיג למנהיג "טוב".

גוף:

ב. נסביר לחניכים שבפעולה הזאת הם מתחרים אחד בשני במסגרת התחרות "המלך אמר . " נחלק את החניכים ל 3- קבוצות. נמנה מנהיג בכל קבוצה (כדאי לבחור חניכים שאתם סומכים עליהם שיובילו את הפעילות ובאמת ישתפו פעולה עד הסוף.) לכל מנהיג ניתן מעטפה, שבה יהיה כתוב התפקיד שלהם והדרך שבה יפעלו

1. המנהיג הראשון -אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך להוביל אותה לניצחון! צריך לעשות הכל כדי לנצח, ולכן אתה היחיד שיקבל את ההחלטות וינהל את הקבוצה אחרת יהיה בלאגן ואתם יכולים להפסיד - וזה לא בא בחשבון! במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק !

2. המנהיג השני אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך להוביל אותה לניצחון ולכן אתה צריך לחשוב מה הם היתרונות ומה החסרונות של כל אחד מהחברים שלך לקבוצה כדי לממש את הפוטנציאל שלהם הכי טוב שאפשר... במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק

3. המנהיג השלישי -אתה המנהיג של הקבוצה. אתה צריך לרצות את הקבוצה כדי שכולם יהיו מרוצים כל הזמן, אחרת שום דבר לא יקרה, ואתם תפסידו... תן לכל אחד מהקבוצה להחליט החלטות ולעשות מה שרצה כי זו הדרך להצליח . במעטפה מצורפת רשימת המשימות שתצטרכו לבצע . המלך אמר - לעסק !!

ג. כל קבוצה תקבל גם את דף המשימות (נספח). הקבוצות יתחילו לבצע את המשימות. כל משימה שיעשו יצלמו בפלאפון כדי שתהיה הוכחה שהם עשו אותה (ובשביל האווירה ושאחרי זה יהיו תמונות מצחיקות .) נמנה חניך אחד שיהיה משקיף. הוא יעבור בין הקבוצות ויבחן את ההתנהלות שלהם. ניתן לו דגשים לשים לב אליהם: האם הקבוצה מתפקדת? איזה התבטאויות נשמעות בקבוצה? מי מנהל את המשימות? האם הקבוצה נהנית מביצוע המשימות? וכדומה ...

ד. לאחר שקבוצה אחת תסיים את כל המשימות ותזכה בתואר "מלכת המלך , " ננהל דיון עם החניכים - : האם עמדתם במשימות - ? איזה קבוצה הצליחה יותר ואיזה פחות - ? המנהיגים - איך ניהלתם את הקבוצה - ? מה היו ההבדלים בין המנהיגים - ? איזה מנהיג לדעתכם הוא המנהיג הטוב ביותר? איזה הכי פחות טוב - ? מה הפך את המנהיג לטוב/רע ?
המדריך יסכם את הפעילות ויסביר שההבדלים בין המנהיגים היו שהראשון מנהיג אבסולוטי, הוא לא נתן ביטוי לחבריו לקבוצה והיה חדור לניצחון מבלי להתחשב בדעתם. אם היה מקשיב להם, אולי הם

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

היו מגיעים להישגים גבוהים יותר. המנהיג השני היה מנהיג שיתופי. הוא חלק מהקבוצה שהוא מנהל, הוא בוחן את היתרונות של חברי הצוות שלו ופועל במטרה למנף אותם ולממש את הפוטנציאל שלהם הכי טוב שאפשר. המנהיג השלישי כמעט "מנהיג". הוא רואה עצמו חלק מהקבוצה וכמעט לא מנהל אותה. הוא יוצר "אנרכיה" - מצב שבו יש בלאגן ואין ניהול. הוא לא באמת מוביל את הקבוצה שלא לניצחון, כי הוא לא נותן לעצמו ביטוי כמנהיג הקבוצה.

סיום :

הנפזר על קירות החדר דפים עליהם שמות של מנהיגים והסבר עליהם. כל מדריך יעמוד ליד המנהיג שלדעתו משקף "מנהיג טוב". נפנה אל החניכים שאלות ונבחן - מי מנהיג טוב לדעתנו? מה הקריטריונים למנהיג טוב? האם זה ב"מה" שהוא עשה או ב"איך" שהוא עשה... חלק מהמנהיגים יהיו מהאנשים היו חלק בהקמת תנועות הנוער.

נבחן עם החניכים מה החשיבות של מנהיגות בתנועת נוער לדעתם? נסכם את הפעילות בכך שנסביר שערך המנהיגות הוא ערך חשוב מאוד בפעילות של תנועות נוער. אם נהיה רק מעורבים, אבל לא ניזום, לא נגרום לשום דבר לקרות... אם נהיה רק יוזמים, אבל לא מעורבים חברתית, נעשה דברים שקשורים רק במעגל המצומצם שלנו ולא נעביר את זה הלאה.. אם נהיה רק מעורבים ויוזמים, אבל לא מנהיגים, לא נוכל להוביל מהלכים באמת, כי לא יהיו לנו כישורי מנהיגות, ונפעל כל אחד בנפרד, אבל לא ביחד כקבוצה. כקבוצה יש לנו כוח לעשות דברים גדולים ושמשמעותיים יותר, וחשוב שנדע איך להיות מנהיגים.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

נספחים:

- דף משימות - המשימות שאתם צריכים לבצע :
1. עליכם להסוות את אחד החברים בקבוצה לעץ
 2. להעביר 5 תפוחים מקערה אחת לקערה השנייה בלי להשתמש בידיים
 3. לרקוד ריקוד הורה עם לפחות 15 אנשים
 4. לעשות ערמת ילדים של לפחות 10 אנשים
 5. לחפש את אחד הבנים בקבוצה לבת, ואת אחת הבנות לבן. חובה שיהיה אמין! יצירתיות תזכה אתכם בבנוס
 6. למצוא 7 חרוזים הגיוניים למילה "מלך".
 7. לחבק 20 אנשים בחצי דקה.
 8. לעשות מגדל קשים בגובה של חצי מטר
 9. עליכם להכין שרשרת בגדים המורכבת מלפחות 10 פריטים
 10. עליכם לעשות פירמידה אנושית שתורכב מלפחות 12 אנשים
 11. עליכם למצוא מישהו שיסכים שתחפשו אותו למלך ותתנהגו אליו בהתאם. יצירתיות תזכה אתכם בבנוס ...

מנהיגים שונים משה רבנו ב בתנך , היה גדול הנביאים שקמו לישראל, גואלם של ישראל ממצרים ו, מנהיגם ושופטם בעת לכתם במדבר ל ארץ ישראל . מנהיגותו משה המשיך להנהיג את העם בכל משך ארבעים שנות הנדודים במדבר, לפני הכניסה לארץ ישראל. במשך תקופה זו, הוא התנסה פעמים רבות על ידי העם המרדן, ואף חולל נסים רבים. באחת מהפעמים, נענש משה, עם אהרן אחיו, שלא יוכל להיכנס לארץ ישראל. כשמשה הגיע להר מואב נתן זמנית לאהרן אחיו להיות המנהיג. "ויאמר ה' אל משה ואֶל־אַהֲרֹן: יַעַן לֹא הָאֲמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישׁ נִי לְעֵינַי בְּ יַד יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱלֵל הַזֶּה, אֶל־הָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם . " נסיבות העונש עמומות בתורה, אך ככל הנראה מדובר בפרשת מי המריבה: משה ואהרן אמורים היו לדבר אל הסלע ואז היה אמור הסלע לתת מים. במקום, היכה משה בסלע. לא ברור מהו בדיוק חטאו של משה, אך יש הגורסים כי היה קטן אמונה והיכה בסלע במקום לדבר איתו, ויש הטוענים כי בעיני העם הצופה אותו אקט נראה כחוסר אמון באל. ויש [7]הטוענים כי כעסו של משה היה לא במקום והיה בו חילול ה', ' בין אם מדובר בחוסר אמון או ביחסי ציבור כושלים, נראה שבכוונה עירפלה זאת התורה. בסופו של דבר, נפטר משה בגיל מאה ועשרים שנה, על סף הכניסה לארץ. למשה נתאפשר רק לצפות על ארץ ישראל מרחוק, מעל פסגת הר נבו בארץ מואב. עם מות משה הוא נקבר בגיא מול בית פעור, נעלם מקום קבורתו, והתורה מספרת ש"לא ידע איש את קבורתו עד היום הזה". על פי המסורת משה נולד ונפטר ב' ז באדר. מכיוון שמקום קבורתו לא נודע, נקבע יום מותו כיום הזיכרון לחללי צה"ל וקדושי השואה אשר מקום קבורתם לא נודע

זכריה בן אבקולס-

מחכמי ירושלים ערב החורבן מחכמי ירושלים ערב החורבן. היה מעורב בסיפור המפורסם על קמצא ובר קמצא, שבגלל מריבתם חרבה ירושלים: אחד שהיה ידידו של קמצא, ואויבו של בר קמצא ערך מסיבה, והמשרת הזמין בטעות את בר קמצא במקום את קמצא. כאשר רצה לגרשו מן הסעודה, הציע בר קמצא לשלם את כל הסעודה, ובלבד שלא להתבזות. האיש סרב, ובר קמצא גורש בחרפה. אמר: אם חכמים ישבו ולא מיחו, משמע נוח להם שביזו אותי, החליט להלשין בפני הקיסר שמרדו בו היהודים. שאל הקיסר, וכיצד אדע שמרדו, ענה לו: שלח קרבן, ותראה אם מקריבים את קורבןך. הטיל האיש מום בקורבן, כדי למנוע את הקרבנות. התלבטו חכמים מה לעשות: רצו להקריבו משום שלום מלכות, אמר להם רבי זכריה בן אבקולס, יאמרו: בעלי מומין קריבין לגבי מזבח! חשבו להרוג את האיש ובכך להסתיר את העובדה שלא הקריבו את הקרבן, אמר להם רבי זכריה, יאמרו: מטיל מום בקדשים יהרג! בין כך ובין כך לא עשו כלום, והקיסר הבין שמרדו בו היהודים ויצא למלחמה והחריב את המקדש. על כך אמר רבי יוחנן: ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס, החריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו. לפי האגדה במדרש היה ר' זכריה בין המוזמנים בסעודה שהעליבו בה את בר קמצא, ובזה שלא מיחה במעליב גרם לחורבן אז בירת המשנה של אוסטרו -

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

הציונות המדינית ומייסד הציונות כתנועה שבו הציע פתרון מעשי לבעיית בספר זה הדגיש שעל מנת להגשים את הרעיון יש להשיג בלי לנקוב בשמה. (שסברה שיש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית 'צ' ארטור (קודם לתחילת ההתיישבות בפועל, הסדר מדיני שיבטיח את זכותם ורק אחרי השגת ערובות חוקיות וזכויות פוליטיות להתיישבות ניתן יהיה להתחיל של "חובבי ציון" בראשות אוסישקין . , כפי שמתברר מהרומאן האוטופי תהיינה זכויות שוות במדינת היהודים; מאידך, לא ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות: תנועה כזאת לא הייתה ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא-אירופי . הן בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי העולם, הצהרה זו הייתה צריכה לבוא לידי מימוש מקס נורדאו לרעיונו . התנועה הציונית, בעל חזון "יהדות כיהן כסגן נשיא בקונגרסים הראשון עד השישי בהמשך פרש מהשתתפות בקונגרסים הציוניים עקב חילוקי הציונות המדינית, מייסדה של תנועת הנוער ובכך לתת מענה לתחושות ההשפלה השיקום הפיזי של היהדות, לדעת נורדאו, קודם אף דברי ימינו מעידים, כי לפנים הייתה קיימת שימש זרז להקמת אגודות ספורט יהודיות ברחבי העולם, אשר נשאו שמות . בנימין זאב הרצל , סופר, מחזאי ו פוליטיקאי יהודי, יליד בודפשט, אז ישראל לכינוי "חזקה המדינה , " הוגה רעיון הציונות המדינית פרסם הרצל את ספרו "מדינת היהודים" (יודנשטאט ,) שבו הציע פתרון מעשי לבעיית היהודים ולחוסר יכולתה של אירופה לפתרה. בספר זה הדגיש שעל מנת להגשים את הרעיון יש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ משלו (בלי לנקוב בשמה ספר זה היווה בסיס לזרם הציונות המדינית, שסברה שיש להשיג הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ ישראל קודם לתחילת ההתיישבות בפועל של היהודים על הארץ, ורק אחרי השגת ערובות חוקיות וזכויות פוליטיות להתיישבות ניתן יהיה להתחיל דעתו זו הייתה הפוכה מדעת "הציונות המעשית" של שפעלה באמצעות עלייה לארץ ישראל וקביעת עובדות התיישבותיות. סבר הרצל כי לערביי ארץ ישראל תהיינה זכויות שוות במד ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא על מנת לממש את חזונו החל הרצל בפעילות דיפלומטית, הן בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי העולם שמהם קיווה לקבל הצהרה בזכות הקמת מדינה ליהודים, הצהרה זו הייתה צריכה לבוא לידי מימוש מסמך הכרה רשמי ,) כבר ב- 1895 הצליח לגייס את מקס נורדאו מקס נורדאו סופר, רופא, יהודי יליד הונגריה, ממייסדי התנועה הציונית נורדאו לקח חלק נרחב בפעילות בקונגרסים הציוניים, כיהן כסגן נשיא בקונגרסים הראשון עד השישי וכנשיא בקונגרסים השביעי עד העשירי. בהמשך פרש מהשתתפות בקונגרסים הציוניים עקב חילוקי הציונות המעשית. נורדאו היה מראשי זרם הציונות המדינית יש להחזיר ל"יהודי הגלות" את תדמית "היהודי הלוחם , " ובכך לתת מענה לתחושות ההשפלה של היהדות באירופה ולתופעת האנטישמיות. השיקום הפיזי של היהדות מה המוסרי והפוליטי : עלינו ליצור שוב יהדות חזקה! !כן ליצור שוב! דברי ימינו מעידים... בחיסון הגוף במקום בהמתתו . יהדות השרירים" שימש זרז להקמת אגודות ספורט יהודיות ברחבי העולם מכבי , " שמשון , " הכוח , " בר כוכבא ברלין" ועוד. היה עיתונאי, משפטן, הונגריה. זכה בעם ישראל לאומית מדינית . בשנת 1896 פרסם הרצל את ספרו היהודים ולחוסר יכולתה של אירופה לפתרה הכרה בינלאומית ומשפטית בזכויות העם היהודי על ארץ משלו ספר זה היווה בסיס לזרם בזכויות העם היהודי על של היהודים על הארץ בהגירה (עלייה). דעתו זו הייתה הפוכה מדעת שפעלה באמצעות עלייה לארץ ישראל וקביעת עובדות התיישבותיות שלו , " אלטנוילנד , " סבר הרצל כי לערביי ראה הרצל את עלייתה של תנועה לאומית ערבית העשויה להתנגד לציונות קיימת בימיו, ומעטים ממדינאי אירופה והוגיה ציפו כי תנועות לאומיות תתפתחנה בעולם הלא על מנת לממש את חזונו החל הרצל בפעילות שמהם קיווה לקבל הצהרה בזכות הקמת מדינה ליהודים "צ"ב רטר" (מסמך הכרה רשמי הוגה דעות, נואם ו סופר השרירים . " נורדאו לקח חלק נרחב בפעילות ב וכנשיא בקונגרסים השביעי עד העשירי דיעות עם חסידי הציונות המעשית "המכבי הצעיר " . ליושנה: יש להחזיר ל של היהדות באירופה ולתופעת האנטישמיות לשיקומה המוסרי והפוליטי עלינו ליצור שוב יהדות חזקה יהדות כזאת... היינו בוחרים בחיסון הגוף במקום בהמתתו רעיון "יהדות השרירים מייצגי כוח ועצמה: "מכבי

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

דוד בן-גוריון -

המוביל והדוחף להקמת מדינת ישראל אשר עמד בראש מייסדיה, היה ראש ההנהגה של "המדינה שבדרך" ולאחר שהיא קמה במשך שנות דור (1935 - 1963). היה לראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל ומראשי המנהיגים של תנועת העבודה הציונית. עיקרי פועלו של בן-גוריון • : עמד בראש מקימי מדינת ישראל, הוביל את המאבק על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, גם במחיר חלוקת הארץ, הכריז על הקמת מדינת ישראל • . ממנהיגי התנועה הציונית "ויו"ר הנהלת הסוכנות היהודית בירושלים • . הנהיג את מדינת ישראל בתקופה שלאחר ייסודה, פעל למען הממלכתיות (בסיסמה "ממעמד לעם") ודיכא נסיונות מימין ומשמאל (אלטלנה, הפלמח") בהם ראה סכנה לקיום צבא ממלכתי אחד • . שימש ראש ממשלה ושר ביטחון בממשלה הראשונה ובממשלות לאחריה • . ממנהיגי תנועת העבודה הציונית בארץ ובעולם, ממייסדי ההסתדרות הכללית של העובדים ומזכירה הכללי הראשון ומראשי היישוב • . מנהיג מפא"י - מפלגת פועלי ארץ ישראל • . הקים את רפ"י - רשימת פועלי ישראל.

מהטמה גנדי - היה מנהיג פוליטי ורוחני הודי, שהוביל את תנועת העצמאות היהודית במאבקה נגד שלטון האימפריה הבריטית. הוא נחשב גם לסמל ההתנגדות הלא אלימה בזכות הגייתה ויישומה של הסאטיאגרה - פילוסופיה הממוקדת בחיפוש אחר האמת ובהתנגדות לרשע באמצעות התנגדות פעילה אך לא אלימה - דבר שהוביל לעצמאות הודו ועורר השראה לתנועות שונות למען זכויות אדם ולחופש ברחבי העולם. גנדי נמנה עם המנהיגים המוערכים ביותר במאה העשרים. הוא מוכר בהודו ובעולם כמהטמה גנדי ("מהטמה ב" סנסקריט - הנפש הגדולה, " כינוי שניתן לו על ידי המשורר רבינדרנת טאגור). בהודו הוא מכונה גם באפו ("אבא ב" 'גוג ראטית). הוא נחשב באופן רשמי לאבי האומה היהודית ויום הולדתו, בשני באוקטובר, מצוין מידי שנה כחג לאומי הודי בשם "גנדי ג'איאנטי". ב-15 ביוני 2007 הכריזה העצרת הכללית של האומות המאוחדות על ה-2 באוקטובר כיום הבינלאומי לאי אלימות.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

פעילות בנושא – מנהיגים בחברה הישראלית-הכרות מעמיק וחקר.

גיל: שכבה בוגרת

מספר חניכים: 6-30

מיקום: חדר

זמן: כשעה וחצי (תלוי במספר החניכים).

ציוד: דפים לבנים, כלי כתיבה, דפים מנחים לעבודת חקר, ביוגרפיות מנהיגים.

פתיחה:

א. מנהיגים מעצבים, על פי תיאוריית המנהיגות המעצבת, הם מנהיגים פורצי דרך המביאים לשינוי משמעותי בחברה. בהיסטוריה של מדינת ישראל, לאורך כל שנותיה, היו מנהיגים שהשפיעו ועיצבו את החברה באמצעות אישיותם ופועלם יוצא הדופן. בפעילות זו יבחנו ויעריכו החניכים, דרך המסגרת של המנהיגות המעצבת, דמויות מנהיגותיות אשר עיצבו את פני החברה בישראל.

גוף:

א. סבב פתיחה: א"ב מנהיגים ישראלים.

1. המשתתפים יתחלקו לקבוצות. מטרת המשתתפים היא למצוא במינימום זמן כמה שיותר מנהיגים ישראלים לפי הא"ב- לפחות מנהיג אחד לכל אות.

2. לאחר 5 דק' המנחה יעצור את הפעילות ויכריז על הקבוצה המנצחת.

3. דיון: אילו מנהיגים עלו? מאילו תחומים? מאילו תקופות?

מה הופך את האנשים הללו למנהיגים? לחזור לדיון ב'מהי מנהיגות' ואבני היסוד המרכיבים את הגדרת המנהיגות, אילו מן המנהיגים שציינתם אתם הכי מעריכים/אוהבים? מדוע?
ב. עקרונות המנהיגות המעצבת

1. בקבוצות של ארבעה, המשתתפים יקבלו משחק הרכבה (ראה נספח 1).

במשחק ההרכבה, המשתתפים יצטרכו להתאים בין הסבר העוסק במאפיין אחד של תיאוריית המנהיגות המעצבת של באס ואבוליו (ראה נספח 2) לבין ציטוטים של מנהיגים מפורסמים הממחישים את אותו מרכיב.

2. לאחר שסיימו להרכיב את הפאזל, יציגו המשתתפים בצורה יצירתית (משחק תפקידים, פרסומת, כרזה) את המרכיבים השונים של התיאוריה על פי ההסבר, כך שכל קבוצה תציג מאפיין אחד מתוך הארבעה (לשיקולו של המנחה). לאחר כל הצגה המנחה יסכם את המרכיב המסוים שהוצג.

על פי באס (1985), מנהיג מעצב הוא מנהיג כריזמטי (גורם למונהגיו ללכת אחריו מתוך הנעה פנימית) חיובי- כלומר, לא יוצר יחסי תלות אלא מעצים ומגדיל את האמונה ביכולותיהם של מונהגיו. על כן, מנהיג זה מצליח לסחוף ולהביא לשינוי מהותי במונהגים ובמציאות החברתית.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

להלן ארבעת המאפיינים המרכזיים של מנהיגות מעצבת על פי התיאוריה:

- חזון והשפעה באמצעותו
- מופת מוסרי והתנהגותי
- הזמנה של המונהגים לחשוב אחרת
- התייחסות אישית למונהגים

ג. מנהיגות ישראלית מעצבת
לאחר תרגיל הפתיחה וההכרות הראשונית עם מנהיגים ישראלים, נכיר מספר מנהיגים נבחרים יותר לעומק. מדובר במנהיגים שונים בהיסטוריה של מדינת ישראל בתחומים שונים. בפעילות זו נבחן: א. האם הם מנהיגים מעצבים? ב. כיצד סגנון המנהיגות שלהם תרם לעיצובה של החברה בישראל? המנהיגים אותם בחרנו להציג הנם מתחומי עיסוק שונים ונתפסים כאנשים שחוללו שינוי/עיצבו את פני החברה. חשוב להכין את המשתתפים ולשאול- האם אמן/סופר יכול להיות מנהיג? אנו פועלים מתוך ההגדרה כי מנהיג הוא אדם בעל מטרה ויש לו השפעה על ציבור מסוים. השפעה זו יכולה ללבוש צורות שונות. חשוב גם לציין כי לא כל מנהיג עונה על כל הקריטריונים של מנהיגות מעצבת.

היכרות עם מנהיגים ופועלים:

עבודה בקבוצות: כל קבוצת משתתפים מקבלת ביוגרפיה של דמות מתוך חמש דמויות מנהיגים (ראה נספח 3), לחילופין - כל משתתף/קבוצה חוקרת את הדמות בה בחרה על פי ההנחיות בדף העבודה (נספח 4)
ד. הצגת המנהיגים:

1. פאנל מנהיגים: נציגים המעוניינים להציג את דמותם יבואו להשתתף בפאנל שייערך למול כל הכתה. בשלב הראשון על כל מנהיג להציג את עצמו מבלי להזדהות בשמו, ועל יתר המשתתפים לנחש באיזו דמות מדובר. בשלב השני המנחה ישאל שאלות את המשתתפים בפאנל ואלה יצטרכו לענות בהתאם לדמות אותה הם מייצגים. (ראה נספח 5- שאלות למנחה הפאנל).

2. במהלך הפאנל, ניתן לשלב גם 'שאלות מהקהל', שהמשתתפים האחרים בסדנה ישאלו שאלות את המנהיגים בפאנל. כמו כן, ניתן להפוך את הפאנל לתחרותי נוסח - 'מי רוצה להיות מנהיג?' שבסופו המשתתפים האחרים יצביעו בעד המנהיג הזוכה. ניתן גם לקבוע קטיגוריות: המנהיג הערכי ביותר, הכריזמטי ביותר ולערוך הצבעה.

סיום:

ה. דיון מסכם: יש למפות על הלוח את המנהיגים אותם בחרו המשתתפים, על פי ציר זמן היסטורי והן על פי תחומים. מה ניתן ללמוד מתמונת המנהיגות המופיעה על הלוח? מאיזו תקופה יש הכי הרבה מנהיגים? מאיזה תחום? (באם עשו עבודת חקר בבית). האם יש

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

קשר לדעתכם בין תקופה לסגנון המנהיגות שצומח באותה תקופה? האם מנהיג כמו בן-גוריון היה יכול להיות ראש ממשלה היום?

כאן אפשר לדבר על כך שסיטואציה של הנהגה היא שילוב של מנהיג, הרצון והלך הרוח של המונהגים (החברה) ושל הסיטואציה-ההקשר ההיסטורי. כך, ניתן לומר שכדי להקים מדינה היינו צריכים מנהיג ריכוזי וסמכותי כבן גוריון, מה שלא בטוח שהיה עובד בתקופה מאוחרת יותר. באיזה אופן תרמו המנהיגים לעיצובה של המדינה? האם לדעתכם ההשפעה של פועלם ניכר גם היום? תנו דוגמאות..

חשוב להדגיש כי זוהי המהות של מנהיגות מעצבת: היא מצליחה לעורר שינוי פנימי בקרב המונהגים, מתוך הזדהות עמוקה עם המנהיג. מנהיגים אלה הנם בעלי חזון רחב ועל כן מצליחים להביא לשינוי משמעותי, שמנהיגים אחרים לא תמיד מצליחים. האם אתם חושבים שישנו הבדל בסוג המנהיגים שליוו את המדינה בתחילת דרכה לבין אלה שמלווים אותה היום? מהו ההבדל, אם ישנו ומדוע לדעתכם הוא קיים?

נספחים:

נספח 1: משחק הרכבה

לפניכם ארבעה הסברים, כל אחד עוסק במאפיין אחד של המנהיגות המעצבת. עליכם להתאים בין המאפיין לציטוטים המתאימים לו.

א. המנהיג מלהיב את המונהגים באמצעות הצגת אפשרות לעתיד שונה, מדגיש את משמעות ההשקעה בהווה כאמצעי להשיג עתיד מושך וסוחף את תשומת-הלב והדמיון של המונהגים.

הוא מעורר בהם הזדהות עמוקה עם המשימה, מעלה את ציפיות האנשים מעצמם

ומשדר ביטחון מלא ביכולתם של המונהגים לעמוד בציפיות.

ציטוטים מתאימים:

5. "זהו שינוי עמוק ויסודי, שינוי שישפיע על כל אורחות חיינו: מהמשאית שתצא מחיפה ועליה מטען לרבת עמון..אנשי עסקים שיטוסו בבוקר לסגור עסקה ויחזרו בערב לירושלים, ומשפחות שיצאו לטייל עם ילדיהן בפטרה, שלוש שעות נסיעה מתל-אביב. השינוי הזה ישפיע על חיי כל אחד ואחת מאתנו בחיי היומיום.." (יצחק רבין)

6. "מנהיגים, בעיני, הם אותם אנשים שעולה בידם לשכנע את הזולת כי להיסטוריה יש לא רק עבר אלא גם עתיד, וכי נולדנו להגשים תקוות דורות ולא כדי לממש את אושרינו.." (נתן שחם)

7. "אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעלי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: בבאזל יסדתי את מדינת היהודים...לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים.

אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול" (בנימין זאב הרצל)

8. "אם תרצו-אין זו אגדה.." (בנימין זאב הרצל).

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

ב. מנהיג זה מציב מופת מוסרי והתנהגותי וגורם למונהגים להזדהות עמו ולחקות את דרכי פעולתו. מפגין עוצמה, ביטחון עצמי, עקביות ודבקות במשימה. מגלה נכונות להקריב אינטרסים אישיים כדי לסייע לאחרים.

אינו מהסס ליטול על עצמו סיכונים בעת הצורך.

אינו מתחמק מלקיחת אחריות מלאה לפעולות המתבצעות על ידי מונהגיו.

נמנע משימוש בכוח לשם השגת מטרותיו האישיות. מפעיל כוח רק כאשר טובת המשימה דורשת זאת.

ציטוטים מתאימים:

4. "הדרך הנכונה לחנך בני אדם היא להיות להם לדוגמא.." (אלברט איינשטיין)
5. "ל..לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף שתי המילים 'יהיה בסדר'. צירוף המילים האלה הוא בלתי נסבל.. מה אני רואה לעצמי זכות וחובה לתבוע מכם? בראש ובראשונה- אחריות...האחריות שלכם היא מוחלטת. אין לכם אל מי להביט מאחוריים. האחריות נעצרת אצלכם.." (מתוך: נאום רבין למפקדים בכירים בצבא, בטקס סיום מחזור של בית הספר פו"מ בצה"ל, 27.8.92).
6. "ישנו רק שימוש מוצדק אחד לכוח, וזאת כאשר הוא משמש אותך לטובתם של אחרים.." (ג'ורג' בוש האב).

ג. המנהיג גורם למונהגים ולסובבים אותו לחשוב בדרכים אחרות, יצירתיות ומגוונות על בעיות ומצבים שונים. אין מדובר בהיבט אינטלקטואלי בלבד אלא בפתיחות, סובלנות, וביכולת להקשיב לאחרים מתוך ידיעה שהמנהיג אינו יודע כל. מנהיגים אלה מזמנים גירוי אינטלקטואלי בכך שמזמינים את המונהגים שלהם לייצר חשיבה ביקורתית ואחרת משלהם. מנהיג זה אינו מאויים מאינטליגנציה של אנשים אחרים ואף נותן להם מקום.

ציטוטים מתאימים:

5. "לעולם אל תאמר לאנשים כיצד לעשות דברים. אמור להם מה צריך להיעשות והם יפתיעו אותך במקורותם" (גנרל ג'ורג' פאטון)
6. "ל..לו השתמש המנהיג רק ברעיונותיו שלו, היה פועל כתזמורת של איש אחד במקום כמנצח טוב, וזו בעצם מהותו של מנהיג.." (צ'סטר בראנד, מנכ"ל ג'נרל אלקטריק לשעבר)

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

7. מנהיג אמתי מקפיד תמיד להשאיר את קהל מאמיניו במצב של הפתעה והתרגשות.."
(שארל דה-גול)

8. "אין לנו (הממשלה) עניין בהסכמה עיוורת, איננו זקוקים למעריצים, אנו זקוקים לאנשים שחושבים בצורה ביקורתית ואשר נוטלים חלק בהחלטות ובאחריות.." (ווילי ברנדט, קנצלר גרמניה לשעבר).

ד. מנהיג זה מעניק למונהגיו אפשרויות רבות ללמידה. הוא מעצים אותם וגורם להם לפתח את הצדדים החזקים שלהם.

הוא מבטא הכרה בקיום הבדלים בצרכים וביכולות של אנשים שונים ומרבה לקיים קשרי גומלין אישיים.

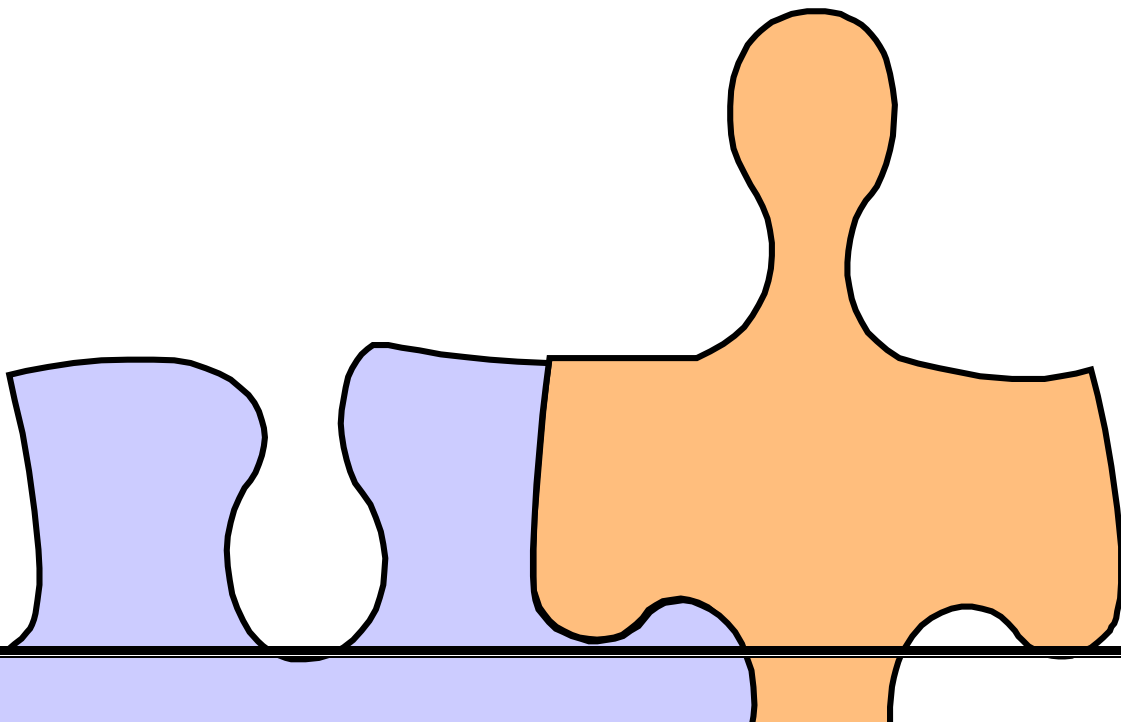
מקפיד להיות נגיש וזמין ומקיים תקשורת דו-סטריית עם המונהגים.

מגלה הבנה לבעיות אישיות של המונהגים, מתייחס אל כל מונהג כאל אדם בעל צרכים ייחודיים ולא כאל "בורג במערכת".

ציטוטים מתאימים:

3. "מנהיג חייב ללכת לפני המחנה, אבל לא במרחק רב מדי. אחרת, כשיביט לאחור יגלה שאין איש מאחוריו.." (יצחק רבין, בתוך: יורם פרי עמ' 339).

4. "המנהיג הוא לא אדם שקובע את המטרה והדרך להגיע, מנהיג הוא אדם מתוך הקבוצה, שקובע איתה את המטרה והדרך להגיע אליה, אך מקדם את חברי הקבוצה האינדיבידואלים לפעול מתוך אמונה בעצמם שהם יצירתיים, בעלי אמביציה ויכולת, שיעזרו לכולם להגיע למטרה הסופית.." (מתוך: אתר תנועת הנוער העובד).

אפשרות ב' לדף עבודה על הציטוטים:

לפניכם רשימת ציטוטים מאת מנהיגים מפורסמים. קראו בעיון את ארבעת מאפייני המנהיגות (על פי נספח 2), וציינו ליד כל ציטוט לאיזה מאפיין הוא הכי המתאים, לדעתכם.

_____ "הדרך הנכונה לחנך בני אדם היא להיות להם לדוגמא.." (אלברט איינשטיין)

_____ "זהו שינוי עמוק ויסודי, שינוי שישפיע על כל אורחות חיינו: מהמשאית שתצא מחיפה ועליה מטען לרבת עמון.. אנשי עסקים שיטוסו בבוקר לסגור עסקה ויחזרו בערב לירושלים, ומשפחות שיצאו לטייל עם ילדיהן בפטרה, שלוש שעות נסיעה מתל-אביב. השינוי הזה ישפיע על חיי כל אחד ואחת מאתנו בחיי היומיום.." (יצחק רבין)

_____ "..לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף

שתי המילים 'היה בסדר'. צירוף המילים האלה הוא בלתי נסבל.. מה אני רואה לעצמי זכות וחובה לתבוע מכם? בראש ובראשונה- אחריות... האחריות שלכם היא מוחלטת. אין לכם אל מי להביט מאחוריכם. האחריות נעצרת אצלכם.." (מתוך: נאום רבין למפקדים בכירים בצבא, בטקס סיום מחזור של בית הספר פו"מ בצה"ל, 27.8.92).

_____ "ישנו רק שימוש מוצדק אחד לכוח, וזאת כאשר הוא משמש אותך לטובתם של אחרים.." (ג'ורג' בוש האב).

_____ "אילו באתי לסכם את קונגרס באזל באמרה אחת, שעלי לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: בבאזל יסדתי את מדינת היהודים...לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול" (בנימין זאב הרצל).

_____ "לעולם אל תאמר לאנשים כיצד לעשות דברים. אמור להם מה צריך להיעשות והם יפתיעו אותך במקוריותם" (גנרל ג'ורג' פאטון)

_____ "אם תרצו-אין זו אגדה.." (בנימין זאב הרצל).

_____ "..לו השתמש המנהיג רק ברעיונותיו שלו, היה פועל כתזמורת של איש אחד במקום כמנצח טוב, וזו בעצם מהותו של מנהיג.." (צ'סטר בראנד, מנכ"ל ג'נרל אלקטריק לשעבר)

_____ "..מנהיג חייב ללכת לפני המחנה, אבל לא במרחק רב מדי. אחרת,כשיביט לאחור יגלה שאין איש מאחוריו.." (יצחק רבין, בתוך: יורם פרי עמ' 339).

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

_____ "אין לנו (הממשלה) עניין בהסכמה עיוורת, איננו זקוקים למעריצים, אנו זקוקים לאנשים שחושבים בצורה ביקורתית ואשר נוטלים חלק בהחלטות ובאחריות.." (ווילי ברנדט, קנצלר גרמניה לשעבר).

נספח 2: מנהיגות מעצבת

בניתוח שערך ברנדט באס (Bass) הוא מצא ארבעה גורמים מרכזיים המאפיינים את המנהיגות המעצבת:

כריזמה:

כריזמה נמצאה כמרכיב המרכזי ביותר של מנהיגות מעצבת. משתנה זה מחולק לשני גורמי משנה:

א. חזון והשפעה באמצעותו:

המנהיג מלהיב את המונהגים באמצעות הצגת אפשרות לעתיד שונה, מדגיש את משמעות ההשקעה בהווה כאמצעי להשיג עתיד מושך וסוחף את תשומת-הלב והדמיון של המונהגים.

הוא מעורר בהם הזדהות עמוקה עם המשימה, מעלה את ציפיות האנשים מעצמם

ומשדר ביטחון מלא ביכולתם של המונהגים לעמוד בציפיות דבר זה גורם להזדהות עמוקה של המונהגים עם המטרה ואמונה ביכולת שלהם לבצע אותה.

ב. מופת מוסרי וערכי:

זאת הרמה הגבוהה ביותר של מנהיגות מעצבת. היא דורשת את המידה הרבה ביותר של אקטיביות מצד המנהיג ומשיגה את הדרגה הגבוהה ביותר של אפקטיביות בהשגת המטרות והיעדים.

מנהיג זה מציב מופת מוסרי והתנהגותי וגורם למונהגים להזדהות עמו ולחקות את דרכי פעולתו.

מפגין עוצמה, ביטחון עצמי, עקביות ודבקות במשימה. מגלה נכונות להקריב אינטרסים אישיים כדי לסייע לאחרים.

אינו מהסס ליטול על עצמו סיכונים בעת הצורך.

אינו מתחמק מלקיחת אחריות מלאה לפעולות המתבצעות על ידי מונהגיו.

נמנע משימוש בכוח לשם השגת מטרותיו האישיות. מפעיל כוח רק כאשר טובת המשימה דורשת זאת.

המונהגים רוחשים למנהיג אמון מלא ומאמצים לעצמם את חזונו של המנהיג. חזון המנהיג הופך להיות חזונם שלהם.

ג. הזמנת המונהגים לחשוב אחרת:

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

המנהיג גורם למונהגיו ולסובבים אותו לחשוב בדרכים אחרות, יצירתיות ומגוונות על בעיות ומצבים שונים. אין מדובר בהיבט אינטלקטואלי בלבד אלא בפתיחות, סובלנות, וביכולת להקשיב לאחרים מתוך ידיעה שהמנהיג אינו יודע כל. מנהיגים אלה מזמנים גירוי איטלקטואלי בכך שמזמינים את המונהגים שלהם לייצר חשיבה ביקורתית ואחרת משלהם. מנהיג זה אינו מאויים מאינטליגנציה של אנשים אחרים ואף נותן להם מקום.

ד. התייחסות אישית למונהגים:

מנהיג זה מעניק למונהגיו אפשרויות רבות ללמידה. הוא מעצים אותם וגורם להם לפתח את הצדדים החזקים שלהם.

הוא מבטא הכרה בקיום הבדלים בצרכים וביכולות של אנשים שונים ומרבה לקיים קשרי גומלין אישיים.

מקפיד להיות נגיש וזמין ו מקיים תקשורת דו-סטטית עם המונהגים.

מגלה הבנה לבעיות אישיות של המונהגים, מתייחס אל כל מונהג כאל אדם בעל צרכים ייחודיים ולא כאל "בורג במערכת".

נספח 3: א. ביוגרפיות

צ'רלי ביטון

צ'רלי-שלום ביטון פעיל חברתי ישראלי, ממיסדי הפנתרים השחורים וחבר-כנסת מטעם חד"ש. נולד ב-11 באפריל 1947 בקזבלנקה, מרוקו ועלה עם הוריו ועם חמשת אחיו לישראל כשהיה בן שנתיים. ביטון נמנה עם מייסדי תנועת המחאה הישראלית "הפנתרים השחורים" ב-1971. הפנתרים השחורים הייתה תנועת מחאה ישראלית של צעירים מבני הדור השני של עולי ארצות האיסלם, שהוקמה בתחילת שנות ה-70, מקימי התנועה ביקשו להביע מחאתם על מה שכינו "התעלמות הממסד מהבעיות החברתיות הקשות", ולהילחם למען שינוי עתידם, הם נשבעו להתרחק מעולם הפשע ולסייע לכל אדם במצוקה. השם "הפנתרים השחורים" לקוח משמה של תנועת מחאה של אפריקאים אמריקאים שפעלה למען שוויון זכויות בארה"ב של שנות השישים הפנתרים השחורים ארגנו הפגנות סוערות ברחבי הארץ כנגד מדיניות הממשלה והעומדת בראשה גולדה מאיר. בשיאה של המחאה נפגשה גולדה עם ביטון ושאר מנהיגי הפנתרים,

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

צ'רלי ביטון: "אנחנו היינו ילדים בגיל 17 שהתקוממנו, על זה שדיכאו אותנו ולא ידענו אפילו מי מדכא ואיך הוא מדכא. רק תוך כדי המאבק התחלנו להבין מה קורה אתנו, מי דורך עלינו ולמה הוא דורך."

דויד גרוסמן

דויד גרוסמן נולד בירושלים ב-25 בינואר 1954 כבן ליצחק ולמיכאלה גרוסמן. גרוסמן החל לכתוב כבר בגיל תשע ככתב צעיר בעיתון והמשיך במהלך לימודיו בתיכון. לאחר שירותו הצבאי, החל גרוסמן לעבוד ב"קול ישראל" ככתב וכשחקן תסכיתים ובמקביל למד באוניברסיטה העברית פילוסופיה ותיאטרון. גרוסמן זכה לפרסום כסופר במהלך שנות השמונים, ספרו הראשון, "חיך הגדי", בחן את החיים בגדה המערבית תחת שלטון ישראל ועורר תגובות רבות. ספר זה עובד גם לסרט, הנושאת אותו השם.

בספרו "הזמן הצהוב" שהתפרסם ב-1987, תיאר גרוסמן את רשמיו בגדה המערבית. בספר זה הוא טבע את המונח "מכבסת המילים". מונח זה מתאר תהליך המתבצע על ידי התקשורת על מנת להעביר מסר שונה מכפי שמעביר המונח המקורי, מסר "רך" יותר.

גרוסמן כתב ספרים רבים לילדים ביניהם: "איתמר מטייל על הקירות" ו"השפה הסודית של אורי". כמו כן כתב רבות לנוער ומבוגרים, מבין ספריו: "ספר הדקדוק הפנימי", "מישהו לרוץ איתו" ו"יש ילדים זיגזג". גרוסמן כתב גם את השיר "שירת הסטיקר", שמבוצע על ידי להקת "הדג נחש" והפך ללהיט

עדי גורדון

עדי גורדון נולד בבנימינה בשנת 1966 לברוריה ויוסי. כילד שיחק טניס, טניס שולחן וכדורגל ואף זכה בגביע ואליפות המדינה עם קבוצת הילדים של הפועל חדרה. כישורו בתחומי הספורט השונים הביא אותו לנקודה בה היה צריך לבחור בין תחום הכדורגל לתחום הכדורסל, הוא בחר בכדורסל על אף גובהו ה"לא מרשים", 1.80 בסך הכל. את דרכו ככדורסלן התחיל במכבי חדרה, שם שיחק כרכז. בגיל 18 עבר, לראשונה בחייו, לשחק בליגה הלאומית בקבוצת מכבי חיפה אותה אימן באותו הזמן פני גרשון. במחזור הראשון של אותה עונה זימנה ההגדרה למכבי חיפה משחק נגד מכבי תל אביב, האלופה הנצחית, באולם רוממה בחיפה. גורדון, במשחקו הראשון אי פעם בליגה הלאומית, קלע סל

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

ניצחון בשנייה האחרונה של המשחק. כבר מעונה זו ניכר היה שגורדון מצטיין בדקות ההכרעה, תכונה שבלטה לאורך כל הקריירה שלו, הרצופה משחקים אותם הכריע גורדון בדקות הסיום.

בתקופה השנייה שלו בירושלים חילק גורדון בחינם אלפי חולצות לאוהדים עליהם מוטבעת הסיסמה משירו של אריק איינשטיין "יש בנו אהבה והיא תנצח" - ביטוי שמבטא את פילוסופיית המשחק שלו, ואומץ כסמל על ידי אוהדי הקבוצה. מערכת היחסים המיוחדת לא נעצרה אצל האוהדים. גורדון, שכבר הפך לסמל של הפועל ירושלים, הוביל את הקבוצה למעורבות עמוקה יותר בענייני הקהילה. הוא הביא לקבוצה את התפישה האומרת כי "ירושלים היא לא קבוצה שיש לה קהל, אלא קהל שיש לו קבוצה". תפיסה זו הוא יישם על ידי הקמת בית ספר לכדורסל בקהילה, אירועי צדקה ופעילויות חברתיות אחרות

שולמית אלוני

שולמית אלוני (אדלר) נולדה בתל אביב ב-29 בנובמבר 1928, לאם תופרת ואב נגר, כנצר למשפחת רבנים. בנעוריה הייתה חברה בתנועת הנוער "השומר הצעיר" ובארגון "ההגנה". בין היתר, שירתה בפלמ"ח במהלך מלחמת השחרור. אלוני היא בוגרת הסמינר למורים ע"ש דוד ילין בירושלים ובוגרת הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית. בשנת 1952 נישאה לראובן אלוני והם עברו להתגורר בכפר שמריהו. לזוג נולדו שלושה ילדים: דרור, נמרוד ואהוד. ראובן אלוני נפטר בשנת 1988.

בשנות החמישים החלה את פעילותה הפוליטית במסגרת "צעירי מפא"י". כבר בתחילת הקריירה שלה חרטה על דגלה את המלחמה בקיפוח האזרחים הפשוטים ופגיעה בזכויות האזרח שלהם, נושא שהיה מרכזי אצלה בכל שנות פעילותה הפוליטית. אלוני הנחתה שתי תוכניות רדיו העוסקות בזכויות הפרט: "מחוץ לשעות הקבלה" ו"הנושא בטיפול". בהמשך לפעילותה ברדיו יזמה אלוני את הקמת מוסד נציב תלונות הציבור במשרד מבקר המדינה ואת "המועצה הישראלית לצרכנות", כדרך נוספת לטיפול בפגיעה של הממסד בזכויות הפרט. בשנת 1965 נבחרה לכנסת השישית כנציגת המערך, בכנסת המשיכה לפעול בנושאי זכויות האזרח והמחאה כנגד הכפייה הדתית.

בשנת 2000 הוחלט להעניק לה פרס ישראל בקטגוריה של תרומה לחברה על פעילותה רבת השנים בנושאי זכויות הפרט והגנה על האזרחים, וזאת חרף מחאות הממסד הדתי.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

מנחם בגין

נולד בברסט ליטובסק שבבלרוס ביום ה-16 באוגוסט 1913. בן לחסיה וזאב דוב. אביו היה מזכיר הקהילה היהודית בעירו ואחד הראשונים שתמכו בהרצל ובציונות בקרב יהודי העיר. המשפחה חיה במצב כלכלי דחוק, אולם שני בניה (מנחם היה הצעיר ביניהם) ובתה זכו לקבל חינוך יהודי וציוני. בהיותו תינוק נאלצה המשפחה לנטוש את ביתם בשל מלחמת העולם הראשונה ועברה לנדוד בין כפרים במזרח פולין. כאשר תמה המלחמה חזרו אל ברסט ליטובסק ובגין החל את מסלול לימודיו. כילד חלם להיות עורך דין 'כדי לעזור למסכנים', כדבריו. בהמשך למד בגימנסיה הממשלתית והמשיך לאוניברסיטת ורשה, שם למד בפקולטה למשפטים.

כילד היה חבר בתנועת השומר הצעיר. לאחר ששמע לראשונה נאום של המנהיג הציוני זאב ז'בוטינסקי, נכבש מיד על ידי תורתו והצטרף לתנועת בית"ר. הוא סיפר כי "קסמה לי בבית"ר הציונות השלמה, ארץ ישראל, ומדינה יהודית בקרוב בימינו". כאשר למד בגימנסיה היה נתקל לפרקים בביטויי אנטישמיות שהגיעו לידי אלימות. הוא למד מהניסיון ומן הצורך להתגוננות, ובאוניברסיטה נמנה בגין על מארגני ההגנה העצמית של הסטודנטים היהודיים כנגד פורעים אנטישמיים. בסוף 1943 התמנה בגין למפקד האצ"ל והחל בארגון מחדש של המחתרת. בארבע השנים בהן פיקד בגין על האצ"ל, ביצע הארגון קרוב ל-300 פעולות. בולטות ביניהן היו פיצוץ מלון המלך דוד ביולי 1946 - מרכז השלטון הבריטי, פריצת כלא עכו ושחרור אסירי אצ"ל ולח"י ממנו במאי 1947, ומבצע האצ"ל בכיבוש יפו. כשרדפו אותו הבריטים כטרוריסט התחפש לאברך בישיבה והתגורר בצפון תל אביב, תחת השם "רבי ישראל סובר".

כשקמה מדינת ישראל, אמר בגין "קמה מדינת ישראל. והיא קמה "רק כך": בדם, באש, ביד חזקה ובזרוע נטויה, בייסורים ובקורבנות. אחרת לא יכלה לקום... הארגון הצבאי הלאומי נוטש את המחתרת בגבולות המדינה העברית העצמאית... אין צורך במחתרת עברית. במדינת ישראל נהיה חיילים ובונים. לחוקיה נשמע, כי חוקינו הם. ואת ממשלתה נכבד, כי ממשלתנו היא..." ביוני 1948, בזמן ההפוגה בקרבות בגין הרכיב את ממשלתו והוביל תהליכים משמעותיים כגון "מבצע ליטאני" בלבנון בשנת 1978 וכן תהליך השלום עם מצרים. הסכם השלום עם מצרים - ב-9 בנובמבר 1977 הכריז נשיא מצרים סאדאת במועצת העם המצרית: "אני נכון ללכת אליהם לביתם, לכנסת עצמה ולהתווכח איתם". בגין ענה בפניה באנגלית לעם המצרי: "הבה נאמר איש לרעהו, והבה תהיה זו

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

שבועה אילמת בין שני העמים, של מצרים ושל ישראל: לא עוד מלחמות, לא עוד שפיכות דמים, לא עוד איומים... אלא שלום, שלום אמיתי, ולעולם". שבוע מאוחר יותר, ב-19 בנובמבר, קיבל בגין את פניו של סאדאת בנמל התעופה בן גוריון. בשני ימי ביקורו, בחמש שיחות פרטיות ביניהם, נרקמו בין המנהיגים יחסי הבנה. מעל בימת הכנסת הכריז סאדאת כי יהיה מוכן לשלום עם ישראל תמורת נסיגה מלאה משטחי סיני והקמת מדינה לפלסטינים

בספטמבר 1983 פרש בגין מתפקיד ראש הממשלה והסתגר בביתו. בגין צוטט כאומר "איני יכול להמשיך למלא את התפקיד הזה". מעבר לכך לא הסביר את מניעיו. בגין השאיר אחריו שתי בנות, חסיה ולאיה, ובן, זאב בנימין.

סטף ורטהיימר

סטף ורטהיימר, מחלוצי התעשייה בישראל מעשירי המדינה. לאורך כל שנות פועלו שם לעצמו למטרה לפתח את יישובי הנגב והגליל באמצעות הקמת תשתיות ומפעלים. סטף ורטהיימר נולד בשנת 1926 בקיפנהיים, כפר גרמני. הוא הבכור למשפחה בת חמש נפשות. למרות הקושי לחטט בעבר, הוא מודה ששנות ילדותו, שבהן נעקרה המשפחה מביתה בגרמניה והגיעה לישראל חסרת כל והוא בן 11 בלבד, היו השנים שעיצבו את תפיסת עולמו. לאחר הגעתם לארץ-ישראל, השתקעו משפחת ורטהיימר בתל-אביב, שם ניסה אביו של ורטהיימר להקים מחדש את טחנת הקמח, העסק המשפחתי, אך ללא הצלחה. סטף ורטהיימר למד בבית הספר תל-נורדאו, ובגיל 16 נשר מבית הספר והחל לעבוד. הוא החל לעבוד בחנות צילום ולאחר מכן בבית המהנדס בת"א, שם החל לטענתו הרומן שלו עם התעשייה.

ב-1943, בעיצומה של [מלחמת העולם השנייה](#), הצטרף לחיל האוויר הבריטי. ורטהיימר שרת כמומחה לציוד אופטי.

ב-1945 התגייס לפלמ"ח, לדבריו התחנה המשמעותית בחייו ושם סיים את קורס הטייס הראשון של הארגון, שנערך בקיבוץ נען. ורטהיימר נעצר ב**שבט השחורה** על ידי השלטונות הבריטיים והושם במחנה מעצר ב**רפיח** למשך 4 חודשים. ב-1947 פעל במסגרת התעשייה הצבאית של [ההגנה](#) ועסק בפיתוח [תותח](#) ללא רתע. במסגרת תפקידו אף נשלח ל**צרפת** ו**בלגיה** ללמוד כיצד מייצרים קנים.

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

במהלך [מלחמת השחרור](#) היה לקצין הטכני [בחיבת יפתח](#). ורטהיימר המשיך לעסוק בפיתוח נשק ולקח חלק בפיתוח [מרגמות](#) ונשקים שונים.

פעולות עיקריות: בתום מלחמת השחרור עבד בארגון 'רפאל', התחתן ועבר לגור בנהרייה. לאחר זמן קצר פוטר מכיוון שלא היה מהנדס. ורטהיימר מצא עצמו מובטל עם שני ילדים. הוא קנה צריף קטן והקים את 'ישקר' - מפעל קטן בחצר ביתו, העוסק בייצור כלי חיתוך למתכת המורכבים במכונות [לעיבוד שבבי](#) (כגון [מחרטות](#)). לדבריו, לא האמין שכל כך יצליח. ישקר גדל לחברה משגשגת המייצאת תוצרתה למדינות זרות.

בשנת [1976](#) נמנה עם מייסדי [התנועה הדמוקרטית לשינוי](#) (ד"ש), ונבחר מטעמה ל**כנסת** התשיעית. ב-[14 בספטמבר 1978](#) התפצלה ד"ש, ורטהיימר הצטרף, יחד עם [אמנון רובינשטיין](#) ואחרים, לחלק שנקרא [התנועה לשינוי וליוזמה](#), שלאחר פיצול נוסף קיבל את השם "[שינוי - מפלגת מרכז](#)". ב-[1981](#) התפטר מהכנסת וחזר לעסקיו ולפיתוח הגליל.

כבר באותה שנה יזם את הקמת כפר ורדים, שהפך לדגם התיישבותי ליישוב קהילתי. חזונו היה למזג את יתרונות העיר הגדולה עם תנאי המגורים באזור בסגנון כפרי. בכפר ורדים התגוררו בראשית 1996 כ-560 משפחות, ותנופת בנייתו נמשכת. זהו היישוב הקהילתי הגדול ביותר בצפון הארץ. ב-[1982](#) יזם את הקמת [גוש תפן](#) ואזור התעשייה "תפן" [בגליל המערבי](#), ובמרכזו כפר ורדים. אל אזור התעשייה עבר מפעל ישקר. אזור התעשייה גדל וכיום מכיל מפעלים רבים

ב-1988 החל להגביר את פעילותו החינוכית. הוא יזם והפעיל בתפן שתי סדרות חינוך לחיילים, בשיתוף עם קצין חינוך ראשי בצה"ל. מ-1988 מתקיימות סדרות בנות שבוע לחיילים בשנה האחרונה לשירותם הצבאי. מטרת הסדרות, המתקיימות במסגרת גן התעשייה, היא לפתוח בפני המשתתפים צוהר אל עולם התעשייה בישראל בכלל ואל התעשייה לייצוא בפרט. החיילים מקבלים הרצאות בנושאי תעשייה, ייצור ושיווק.

כמו כן, הקים ורטהיימר תכנית הכשרה לבוגרי צבא בשם 'צור'. בתכנית הכשרה זו מקבלים המשתתפים הכשרה אקדמית והזדמנות להשתלב בעולם התעשייה. בסוף תהליך ההכשרה רואה ורטהיימר את בוגרי התכנית כנושאי האחריות בעתיד לתחומי הייצור השונים, לשיווק ויזמות שיובילו את המדינה לעצמאות כלכלית וקדמה.

בשנת תשנ"א ([1991](#)) זכה ורטהיימר ב**פרס ישראל** על תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה.

[ביום העצמאות](#) ה-58 של מדינת ישראל נבחר [להדליק אחת משתי עשרה המשואות](#)

נספח 4: הנחיות לעבודת חקר

א. בחירת הדמות

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

בתהליך בחירת הדמות חישבו על דמות שמעניינת אתכם, שהייתם מעוניינים ללמוד עליה יותר ושעונה לפחות לחלק מהקריטריונים של מנהיגות מעצבת כפי שלמדתם אותם בכתה. עבודת החקר תאפשר לכם לענות טוב יותר על הקריטריונים, ככל שתיטיבו להכיר את הדמות.

ב. היכרות עם הדמות

1. על מנת להכיר את הדמות, עליכם תחילה לאסוף מידע העוסק בדמות זו. חשוב שתתנו את דעתכם לא רק על מידע שנכתב על הדמות, אלא גם על נאומים, דברים שנאמרו על ידיה, תמונות, ועוד. כל מידע שהוא יכול לסייע לכם.
2. לאחר איסוף החומרים, כתבו תעודת זהות לדמות המסכמת את מה שהנכם יודעים עליה. התייחסו לקריטריונים הבאים:

שם:

משפחה:

ארץ לידה:

ארץ פטירה (אם יש):

מקום מגורים:

תכונות בולטות:

תחום עיסוק:

אירועים משמעותיים בחייה של הדמות (גם אישיים וגם ציבוריים)

תחביבים:

ספרים/ סרטים אהובים:

סגנון לבוש

משפחה ויחסים עם המשפחה

אמירה מפורסמת שנאמרה על ידה

מנהיגים/אישים שהשפיעו עליה

רגלים או דפוסי התנהגות (כמו עישון, עמידה על הראש..)

ג. הערכת הדמות כמנהיג

- מהו החזון/ מטרת של המנהיג?
- מהם המניעים של המנהיג לעשייה?
- מיהם המונהגים?

תנועת הנוער הלאומי בית"ר מחלקת הדרכה ארצית

- מהן דרכי ההשפעה של המנהיג על המונהגים? כיצד הוא גורם להם ללכת אחריו?
 - הכרעות חשובות שלקח המנהיג: חשוב להתייחס למה היתה ההכרעה, מדוע החליט להכריע באופן שהחליט ומה זה מלמד אותנו עליו?
 - אילו נקודות משבר מנהיגותיות היו למנהיג (אם היו)?
 - מהי התרומה העיקרית לעיצוב החברה הישראלית?
- לאור ההערכה של הדמות כמנהיג, ולאור היכרותכם עמה, ציינו כיצד דמותכם עונה על הגדרת המנהיגות המעצבת, בכל אחד מהסעיפים שלפניכם. חשוב לתת דוגמאות למעשים, אירועים, הכרעות, ציטוטים מתוך דברים שנאמרו על ידה, תכונות אופי, מה חושבים עליה מונהגים ועוד.
- מהו חזונה של הדמות? כיצד הוא מסייע לה לקחת אחריה את המונהגים?
 - האם הדמות מהווה מופת מוסרי והתנהגותי? אילו תכונות שלה מעידות על כך?
 - כיצד מעודדת הדמות את מונהגיה לחשוב אחרת? האם היא מאפשרת ריבוי דעות? האם היא לומדת מן האחרים הסובבים אותה?
 - מהו היחס של הדמות למונהגים? האם ישנה התייחסות אישית למונהגים ולצרכים שלהם?
- נספח 5: שאלות מנחות לפאנל מנהיגים:

- מנחה: לאחר שכל מנהיג הציג את עצמו ברצוני להפנות אליכם מספר שאלות...
8. אתם כולכם יושבים כאן בפאנל כמנהיגים. הייתי מעוניין לדעת, מה לדעתכם הופך אתכם למנהיגים?
 9. ספרו סיפור או הכרעה דרמטי/מעניין שקרה לכם בזמן כהונתכם כמנהיגים. מה סיפור זה מלמד אותנו על מנהיגותכם?
 10. האם אתם מנהיגים מעצבים? מה הופך אתכם לכאלה, לפי דעתכם?
 11. כולכם מנהיגים נכבדים, עסוקים. ספרו קצת על עיסוקכם בשעות הפנאי. מה אתם הכי אוהבים לעשות כשיש לכם זמן פנוי?
 12. ספרו על קושי בו נתקלתם כמנהיגים. כיצד התמודדתם עמו?
 13. מה גורם לדעתכם למונהגים שלכם ללכת אחריכם? איך אתם גורמים ל"קסם לקרות"?
 14. לסיכום, כל מנהיג יאמר משפט לסיום, אמירה שהיא מבחינתו מפתח למה מגדיר אותו כמנהיג. לחילופין- כל מנהיג יאמר אמירה לקהל: מדוע הוא המנהיג הכי..

תנועת הנוער הלאומי בית"ר
מחלקת הדרכה ארצית

